

Załącznik 2.

ZESTAWIENIE UWAG do Założeń aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku

KONSULTACJE 16.04-15.05.2026

Lp.	Imię	Nazwisko	Instytucja	Gmina	Nazwa dokumentu Rozdział /nr strony	Treść uwagi/proponowana zmiana i/lub uzupełnienie	Uzasadnienie uwagi/propozycji zmian lub uzupełnienia	Uwagi SWW
1.			Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Warszawa	Założenia	Bardzo dziękuję, że zagadnienia rozwoju obszarów wiejskich zostały wskazane w towarzyszącym „Założeniom” dokumencie pn.: „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej województwa wielkopolskiego”. W projekcie „Założeń” znalazły się również zapisy o potrzebie spójności Strategii rozwoju województwa krajowymi dokumentami strategicznymi tj.: • Koncepcją Rozwoju Kraju 2050; • Średniookresową Strategią Rozwoju Kraju; • Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego, niemniej jednak, z potrzeby zachowania komplementarności opracowywanej strategii, pragnę zwrócić na potrzebę ujęcia w niej elementów innych strategii sektorowych, w tym Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 (SZRWRiR 2030), która dookreśla cele średniookresowej strategii rozwoju kraju w odniesieniu do obszarów wiejskich i sektora rolno-spożywczego. Celem głównym Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 jest wielofunkcyjny rozwój gospodarczy wsi zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe kraju i zwiększenie wartości dodanej z rolnictwa oraz trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego. SZRWRiR 2030 podkreśla konieczność budowy większej odporności na zmiany klimatu (w szczególności niedobory wody), odbudowy łańcuchów dostaw zerwanych podczas pandemii i w wyniku wojny w Ukrainie, wzmocnienie krajowych producentów i przetwórców rolno-spożywczych dla trwałej zdolności do zapewniania bezpieczeństwa żywnościowego (w tym również w odniesieniu do produkcji zwierzęcej) oraz zapewnienie uczciwych warunków konkurencji w rozszerzonej UE i przy nowych uwarunkowaniach handlu zagranicznego.		Uwzględniona. Dodano zapisy w SRWW w rozdziale 1.1. Uwarunkowania prawne i programowe
2.						W szczególności strategia województwa, które wnoszą tak znaczący wkład w zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego powinna wskazywać na kierunki rozwoju sektora rolno-spożywczego, w tym również konieczności zrzeszania się producentów rolnych w podmioty takie jak spółdzielnie, grupy producentów rolnych lub organizacje producentów. Tym bardziej, że województwo wielkopolskie od wielu lat pozostaje liderem, jeżeli chodzi o powszechność takich form współpracy. Stąd znaczenie takiego rodzaju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich powinno zostać zaakcentowane w strategii, także w kontekście konieczności dalszego wspierania konsolidacji producentów, jak i możliwości promowania idei współpracy i dobrych praktyk w tym zakresie.		Uwzględniona. Uzupełniono zapisy w SRWW w celu operacyjnym 1.1.

3.			Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej	-	Założenia	W projekcie Strategii Rozwoju Polski do 2035 r (SRP), dostępnym do zapoznania na stronie https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/konsultacje-publiczne-projektu-srp2035 przedstawiono w ramach Priorytetu 2.5 jeden z kluczowych obszarów w rozwoju kraju jakim jest transformacja energetyczna. W ramach tego priorytetu zidentyfikowano działanie 2.5.7: <i>Przeprowadzenie sprawiedliwej transformacji</i> , które koncentruje się na wsparciu regionów węglowych i tworzeniu zielonych miejsc pracy oraz wsparciu obszarów strategicznej interwencji (OSI). W załączniku 3 do projektu SRP zamieszczono delimitację OSI transformacji energetycznej , w ramach której wskazano województwo wielkopolskie a w nim: m. Konin, powiaty: kolski, koniński, słupecki i turecki. Należy zauważyć, że obszar wielkopolski wschodniej od lat odgrywa znacząca rolę w procesie transformacji energetycznej zarówno na szczeblu krajowym, jak również w odniesieniu do polityki spójności UE jako jeden z pięciu polskich regionów objętych Funduszem na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. To właśnie sprawiedliwa transformacja jest kluczowym dla regionów węglowych procesem, zapewniającym stopniowe dążenie w sposób zrównoważony do neutralności klimatycznej. Mając na uwadze zapisy projektu SRP oraz uwzględniając kierunki kształtowania się Polityki Spójności Unii Europejskiej zarówno w ramach obecnej perspektywy finansowej 2021-2027 jak również nadchodzącej 2028-2034, istotnym jest podkreślenie znaczenia transformacji energetycznej w dokumentach strategicznych poszczególnych regionów. Sugerujemy wyodrębnienie i podkreślenie wyzwania jakim jest właśnie transformacja energetyczna z podkreśleniem sprawiedliwej transformacji oraz szczególnym wskazaniem na obszar Wielkopolski Wschodniej, który został wyszczególniony w załączniku do Strategii Rozwoju Polski do 2035 r.		Uwzględniona. Dodano zapisy w wyzwaniu 6. W przypadku Wielkopolski wschodniej - podkreślenie transformacji energetycznej oraz wyodrębnienie Wielkopolski Wsch. już istnieje w celu strategicznym 4 oraz w wymiarze terytorialnym. Zarząd Województwa w toku dalszych prac nad wymiarem terytorialnym zapewni pełną spójność delimitacji regionalnego OSI transformacji energetycznej z załącznikiem nr 3 do SRP 2035. Przedmiotowa kwestia zostanie wzięta pod uwagę w dalszej części prac.
4.			Stowarzyszenie Metropolia Poznań	-	Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej województwa wielkopolskiego, 2026/ Kapitał społeczny i procesy społeczne/ strona 66	Aktualny zapis: „Struktura instytucjonalna ZIT w Wielkopolsce bazuje na sformalizowanej współpracy w formie stowarzyszeń (Poznań, Konin, Aglomeracja Kalisko-Ostrowska) lub porozumień międzygminnych (Piła, Leszno, Gniezno, Koło–Turek)”. Proponowana zmiana: „Struktura instytucjonalna ZIT w Wielkopolsce bazuje na sformalizowanej współpracy w formie stowarzyszeń (Metropolia Poznań, Aglomeracja Konińska, Aglomeracja Kalisko-Ostrowska) lub porozumień międzygminnych (Piła, Leszno, Gniezno, Koło–Turek)”. Zmiana polega na ujednoliceniu treści poprzez podanie oficjalnych nazw stowarzyszeń samorządów skupionych wokół Poznania i Konina.	Uwzględniona. Poprawne zapisy zostaną wskazane w SRWW (jeśli dotyczy).	
5.			Wielkopolska Rada Trzydziestu / ENFORCE Medical Technologies sp. z o.o.	Poznań	Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku / obszar bezpieczeństwa, odporności i gotowości cywilnej	Proponuję uzupełnienie Strategii o pojęcie odporności medyczno-rehabilitacyjnej regionu , rozumianej jako zdolność województwa do skutecznego leczenia, zaopatrzenia, rehabilitacji i reintegracji społecznej osób po ciężkich urazach, amputacjach oraz trwałych ograniczeniach mobilności.	Odporność regionu nie powinna być rozumiana wyłącznie przez pryzmat infrastruktury, energetyki, logistyki, obronności czy zarządzania kryzysowego. Istotnym elementem bezpieczeństwa cywilnego jest również zdolność do przywracania sprawności, samodzielności i aktywności społecznej osobom poszkodowanym w wyniku chorób, wypadków, katastrof, sytuacji masowych lub konfliktów zbrojnych.	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy zostaną dodane w SRWW w części kierunkowej na dalszym etapie prac.

6.			Wielkopolska Rada Trzydziestu / ENFORCE Medical Technologies sp. z o.o.	Poznań	Założenia aktualizowanej Strategii / obszar innowacyjności, technologii i gospodarki	Proponuję wskazanie technologii medycznych, protetycznych, rehabilitacyjnych i wspomagających mobilność jako obszaru innowacji o znaczeniu strategicznym dla województwa wielkopolskiego .	Wielkopolska posiada zaplecze akademickie, inżynieryjne, przemysłowe, medyczne i przedsiębiorcze, które może wspierać rozwój nowoczesnych rozwiązań z zakresu medtech, protetyki, biomechaniki, diagnostyki funkcjonalnej, skanowania 3D, personalizacji wyrobów medycznych i rehabilitacji. Obszar ten łączy potencjał społeczny, zdrowotny, gospodarczy i eksportowy.	Uwzględniona. Z uwagi na przedmiot, uwaga zostanie przekazana koordynatorom RIS (DRG UMWW w Poznaniu).
7.			Wielkopolska Rada Trzydziestu / ENFORCE Medical Technologies sp. z o.o.	Poznań	Założenia aktualizowanej Strategii / obszar produktów i usług podwójnego zastosowania	Proponuję, aby w ramach produktów i usług podwójnego zastosowania uwzględnić również technologie medyczne, protetyczne i rehabilitacyjne, które mogą być wykorzystywane zarówno w systemie cywilnym, jak i w sytuacjach kryzysowych .	Technologie protetyczne, rehabilitacyjne i wspierające mobilność mogą mieć znaczenie nie tylko w codziennym systemie ochrony zdrowia, lecz także w przypadku masowych zdarzeń, katastrof lub konfliktów skutkujących ciężkimi urazami narządu ruchu. Doświadczenia wojny w Ukrainie pokazują, że zdolność do zaopatrzenia i rehabilitacji osób po amputacjach jest ważnym elementem długofalowej odporności społecznej.	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy zostaną dodane w SRWW w części kierunkowej (szczególnie w zakresie odporności/bezpieczeństwa) na dalszym etapie prac.
8.			Fundacja Akceptacja	M. Poznań	Diagnoza SRWW	Wzmocnienie regionalnego systemu zdrowia środowiskowego i mobilnych usług medycznych poprzez rozwój lokalnych i mobilnych usług zdrowotnych oraz ratowniczych zwiększających dostępność wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Cel powinien obejmować rozwój dostępnych, mobilnych i środowiskowych usług zdrowotnych, szczególnie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, mieszkańców terenów peryferyjnych oraz osób starszych. Jest to spójne z diagnozą starzenia się społeczeństwa i rosnącego zapotrzebowania na usługi zdrowotne	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy zostaną dodane w SRWW w części kierunkowej (cel 2.1.). Z uwagi na przedmiot, uwaga zostanie przekazana koordynatorom programów regionalnych w zakresie rozwoju usług społecznych (ROPS w Poznaniu).
9.			Fundacja Akceptacja	M. Poznań	Diagnoza SRWW	Rozwój regionalnych programów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i dyskryminacji poprzez wzmacnianie spójności społecznej poprzez rozwój regionalnych programów przeciwdziałania dyskryminacji, wykluczeniu i przemocy motywowanej uprzedzeniami.	Diagnoza SRWW podkreśla znaczenie integracji społecznej, aktywności obywatelskiej i współpracy lokalnej. Powinna ona jasno wskazywać działania na rzecz: -osób LGBT+, -osób transpłciowych, -przeciwdziałania stereotypom, -edukacji antydyskryminacyjnej, -wzmacniania praw człowieka.	Uwzględniona Kwestia spójności społecznej i przeciwdziałania marginalizacji grup już istnieje w celu strategicznym 2 SRWW. Niemniej zostanie wzięta pod uwagę w dalszej części prac. Jedną z zasad horyzontalnych dotyczącą wszystkich celów SRWW jest rozwój inkluzywny.

							W strategii województwa powinien znaleźć się cel dotyczący budowania spójności społecznej i przeciwdziałania marginalizacji grup narażonych na wykluczenie	Z uwagi na przedmiot, uwaga zostanie przekazana koordynatorom programów regionalnych w zakresie polityki społecznej (ROPS w Poznaniu).
10.			Fundacja Akceptacja	M. Poznań	Założenia SRWW	Rozwój odporności społecznej i systemów bezpieczeństwa lokalnego poprzez budowanie odporności społecznej i lokalnych systemów bezpieczeństwa poprzez rozwój edukacji ratowniczej, wolontariatu oraz współpracy organizacji społecznych z administracją publiczną.	Założenia SRWW silnie akcentują potrzebę budowania odporności regionu na kryzysy, zagrożenia społeczne i klimatyczne oraz wzmacniania gotowości cywilnej . Podkreślenie obowiązku realizacji działań w zakresie: - pierwszej pomocy, - grup ratownictwa specjalistycznego, - edukacji ratowniczej, - zabezpieczeń wydarzeń, - działań kryzysowych, bezpośrednio wpisuje się w ten kierunek.	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy zostaną dodane w SRWW w części kierunkowej (szczególnie w zakresie odporności/bezpieczeństwa) na dalszym etapie prac.
11.			Fundacja Akceptacja	M. Poznań	Diagnoza SRWW	Wspieranie organizacji społecznych świadczących usługi publiczne poprzez wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych realizujących usługi społeczne, zdrowotne, edukacyjne i ratownicze na poziomie lokalnym i regionalnym.	Dokumenty strategiczne podkreślają rolę współpracy międzysektorowej i aktywności społecznej. Można ten proces wzmocnić poprzez podkreślenie wagi rozwijania profesjonalnych usług społecznych i zdrowotnych oraz modelu współpracy z samorządami i biznesem. Dlatego w SRWW warto uwzględnić cel dotyczący trwałego wzmacniania potencjału organizacji pozarządowych jako partnerów realizujących usługi publiczne.	Uwzględniona. Kwestia współpracy międzysektorowej i aktywności społecznej już istnieje w celu strategicznym 4 SRWW. Niemniej zostanie uwzględniona w aktualizowanej wersji, szczególnie w obszarze budowania odporności i bezpieczeństwa. Ponadto z uwagi na przedmiot, uwaga zostanie przekazana koordynatorom programów regionalnych w zakresie współpracy z NGO (DO UMWW w Poznaniu)
12.			Fundacja Akceptacja	M. Poznań	Założenia SRWW	Rozwój edukacji społecznej i zdrowotnej zwiększającej dobrostan mieszkańców poprzez rozwój edukacji zdrowotnej, obywatelskiej i antydyskryminacyjnej wzmacniającej bezpieczeństwo, dobrostan i kompetencje społeczne mieszkańców regionu.	Strategia krajowa i regionalna wskazuje na potrzebę wzmacniania kapitału społecznego, zdrowia i kompetencji mieszkańców . Powinno się wzmocnić działania edukacyjne w zakresie: - pierwszej pomocy, - zdrowia psychicznego i profilaktyki,	Uwzględniona. Kwestia rozwoju kapitału społecznego i kulturowego już istnieje w celu strategicznym 2 SRWW. Niemniej zostanie

							- akceptacji społecznej, - przeciwdziałania stereotypom, - edukacji młodzieży.	wzięta pod uwagę w dalszej części prac.
13.			BKPiRM	Miasto Poznań	Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku/4. ZAŁOŻENIA ZAKTUALIZOWANEGO PARADYGMATU: WIZJI, MISJI, MODELU ROZWOJU, CELÓW I ZASAD HORYZONTALNYCH/Wielkopolska świadoma dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego/strona 12	To również region bogaty w zieloną i błękitną infrastrukturę. Wielopolan cechuje wysoka świadomość i wrażliwość ekologiczna, czego przejawem jest pro klimatyczny, pro środowiskowy i zasobooszczędny styl życia. Dbłość o środowisko przyrodnicze cechuje odpowiedzialność za korzystanie z zasobów i zachowanie ich dla przyszłych pokoleń. – proponuje dodać tu zapisy o koniecznej lepszej gospodarce wodnej w kontekście stepowienia naszego rejonu, obniżenia się poziomu wód powierzchniowych i podziemnych oraz niskiej jakości wód (eliminowanie zanieczyszczeń)	Temat dostępności wody uważam za ważny i zostało to również wskazane wyraźnie w pierwszej części założeń oraz w Diagnozie. Należy napisać o retencji wody, jej umiętnym gromadzeniu i gospodarowaniu.	Uwzględniona. Takie zapisy już istnieją, ale zostaną podkreślone w aktualizowanej wersji. Tematyka racjonalnej gospodarki zasobami wodnymi zostanie wyeksponowana w aktualizowanej Strategii jako kluczowy element nowego paradygmatu odporności klimatycznej i bezpieczeństwa ekologicznego regionu. Kwestia ochrony jakości wód i eliminacji zanieczyszczeń (pochodzących ze zrzutów ścieków i rolnictwa) zostanie wzmocniona w celach operacyjnych dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego.
14.			BKPiRM	Miasto Poznań	Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku/4. ZAŁOŻENIA ZAKTUALIZOWANEGO PARADYGMATU: WIZJI, MISJI, MODELU ROZWOJU, CELÓW I ZASAD HORYZONTALNYCH/Wielkopolska zrównoważona i spójna terytorialnie/strona 13	Inwestycje w zrównoważoną, zintegrowaną infrastrukturę transportową zapewniają wszystkim mieszkańcom możliwość przemieszczania się i dostępność do miejsc pracy, świadczenia usług i wypoczynku, zarówno środkami komunikacji zbiorowej, jak i indywidualnej. Rozbudowana sieć dróg, w tym ekspresowych, szybkie połączenia kolejowe i autobusowe oraz powiązania lotnicze sprawiają, że Wielkopolska jest dobrze skomunikowana z innymi regionami kraju i Europy. – należy tutaj dodać o dążeniu do eliminowania wykluczenia transportowego oraz podkreślić jak ważna jest infrastruktura towarzysząca transportowi zbiorowemu (przystanki, parkingi, wygodne dojścia/dojazdy, informacja pasażerska oraz integracja pomiędzy środkami transportu. Niezwykle ważne jest zrealizowanie inwestycji Nowego Dworca kolejowego Poznań Główny, jako centrum ruchu kolejowego województwa oraz jednego z największych węzłów kolejowych w kraju.	Eliminowanie białych plam komunikacyjnych oraz poprawa infrastruktury transportowej (szczególnie węzłów kolejowych i autobusowych) i działań poprawiających integrację to sposób na wzmocnienie i wzrost udziału transportu zbiorowego (niezwykle ważny jest Dworzec kolejowy Poznań Główny). Dodatkowo z uwagi na lokalizację województwa, a szczególnie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Poznania (węzeł drogowy i kolejowy) ważnym aspektem jest logistyka, która bardzo mocno rozwija się w naszym regionie. Jej udział w nowoczesnej gospodarce, nowoczesne rozwiązania tej branży, zatrudnienie oraz bycie czynnikiem generującym ruch, szczególnie na węzłach drogowych oraz w ramach centrów logistycznych to bardzo ważne aspekty, konieczne do uwzględnienia w Strategii.	Uwzględniona. Inwestycja Nowego Dworca kolejowego Poznań Główny zostanie dodana w SRWW na dalszym etapie prac.

15.			UMP BKPiRM	Miasto Poznań	Diagnoza - Strona 91, rozdział Transport, trzecia kropka	Diagnoza - Strona 91, rozdział Transport, trzecia kropka	LK 272 łączy Poznań z Kluczborkiem a dalej z Katowicami, natomiast LK 354 łączy Poznań z Piłą	Uwzględniona. Poprawne zapisy zostaną wskazane w SRWW (jeśli dotyczy) w części diagnostycznej
16.			UMP BKPiRM	Miasto Poznań	Diagnoza - Strona 92, rozdział Transport, pierwsza kropka od góry strony (piąta dla tego rozdziału)	Rozważyć dopisanie wśród najwyższych zadań w transporcie kolejowym to „budowa Dworca Poznań Główny PKP” wraz z przebudową Poznańskiego Węzła Kolejowego w tym rozbudowa i modernizacja istniejących linii kolejowych.....” . Ponadto wskazać należałoby również konieczność elektryfikacji linii kolejowych.	Zasadniczą kwestią rozwoju systemu kolejowego jest rozwiązanie problemu przepustowości pociągów w Poznańskim Węźle Kolejowym	Uwzględniona. Zapisy dot. rozwoju transportu publicznego w POM istnieją w SRWW. Niemniej propozycja inwestycji, w tym budowa Dworca Poznań Główny będzie wzięta pod uwagę w dalszej części prac.
17.			UMP BKPiRM	Miasto Poznań	Diagnoza – str. 109 w związku Założeńami aktualizowanej Strategii – strona 5, ostatnie zdanie	W Strategii w rozdziale Wnioski wpisać analizę SWOT o której mowa w Założeniach do Strategii	Uzupełnić materiał	Uwaga częściowo uwzględniona. Analiza SWOT będzie zaktualizowana w Strategii.
18.			Urząd Miasta Poznania	Poznań	Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku z perspektywą do 2035 roku, str. 9, 10	Rozwój regionu następował będzie przy jednoczesnym budowaniu przewag konkurencyjnych Poznania w rywalizacji o zasoby z pozostałymi ośrodkami metropolitalnymi w kraju oraz wspieraniu potencjału społeczno- gospodarczego i powiązań funkcjonalno-przestrzennych pozostałych biegunów wzrostu – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, Gniezna, Konina, Leszna i Piły. Należy uzupełnić o „ Jednocześnie wskazuje się, że ośrodki metropolitalne, w tym Poznań, pełnią również funkcję samodzielnych biegunów wzrostu o znaczeniu ponadregionalnym i europejskim. W związku z tym dopuszcza się realizację przez nie zarówno projektów partnerskich w ramach obszarów funkcjonalnych, jak i projektów indywidualnych, o ile wykazują one istotny wpływ na rozwój całego regionu ”.	Wzmocnienie zdolności ośrodków metropolitalnych do samodzielnej realizacji projektów stanowi warunek utrzymania konkurencyjności regionu oraz zwiększa skalę efektów rozprzestrzeniania się rozwoju na obszary otaczające.	Uwzględniona. Aktualne zapisy nie kolidują z możliwością realizacji inwestycji. Miasto Poznań może ubiegać się o projekty indywidualne oraz jako członek Stowarzyszenia Metropolii Poznań o projekty zintegrowane, partnerskie.
19.			Urząd Miasta Poznania	Poznań	Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku z perspektywą do 2035 roku, str. 22	Należy uzupełnić Założenia systemu realizacji o zapis: „ System realizacji Strategii powinien zapewniać elastyczność w zakresie doboru form realizacji projektów, w tym umożliwiać ośrodkom metropolitalnym realizację zarówno projektów partnerskich, jak i projektów indywidualnych o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym, w szczególności w obszarach innowacji, gospodarki oraz transformacji klimatycznej. ”	Efektywność wykorzystania środków publicznych, w tym funduszy europejskich, wymaga równoczesnego wspierania obszarów słabszych oraz wzmacniania ośrodków o największym potencjale rozwojowym. Zapewnienie elastyczności w zakresie realizacji projektów przez ośrodki metropolitalne pozwoli na lepsze wykorzystanie ich zdolności instytucjonalnych	Uwzględniona. Aktualne zapisy nie kolidują z możliwością realizacji inwestycji. Miasto Poznań może ubiegać się o projekty indywidualne oraz jako członek Stowarzyszenia Metropolii Poznań o projekty zintegrowane, partnerskie.

							oraz przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności całego regionu.	
20.			Urząd Miasta Poznania	Poznań	Założenia aktualizowane j Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego o do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku Str. 13	„Planowanie przestrzenne sprzężone jest z polityką migracyjną i koncepcją Nowego Urbanizmu.”	Koncepcja Nowego Urbanizmu zakłada ograniczenie roli samochodu. Należy pamiętać, że mimo uzyskania dobrze rozwiniętej siatki komunikacji miejskiej, nie ma możliwości, by wszyscy poruszali się tylko taką komunikacją. Występują sytuacje życiowe, które to uniemożliwiają, chociażby tak jak konieczność przewiezienia sprzętu (maszyn) służącego np. do remontu mieszkania lub konieczność przewożenia osoby starszej, schorowanej. Wypychanie samochodów z przestrzeni publicznej długoterminowo może doprowadzić do wykluczenia znacznej części społeczeństwa oraz spadku konkurencyjności. Koncepcja Nowego Urbanizmu jest trudna do wdrożenia w już istniejących i mających swe specyficzne uwarunkowania miastach.	Uwzględniona. Doprecyzowanie zasad Nowego Urbanizmu ma większe uzasadnienie w strategii rozwoju miasta. W strategii regionu podkreśla się zapisy dotyczące wspierania zbiorowych form transportu szczególnie w obrębie obszarów funkcjonalnych miast. Dla większej czytelności kwestia ta zostanie uwypuklona w aktualizowanej SRWW, gdzie silniej zostanie wyeksponowana zasada komplementarności środków transportu, tak aby systemy komunikacyjne odpowiadały na zróżnicowane sytuacje życiowe, w tym potrzeby osób o ograniczonej sprawności, seniorów oraz wymogi logistyki miejskiej i transportu specjalistycznego. Dążenie do optymalizacji przepływów i przemieszczeń ludności będzie realizowane w duchu rozwoju inkluzywnego, co oznacza, że rozwój transportu zbiorowego i ekomobilności ma stanowić atrakcyjną i realną alternatywę, a nie prowadzić do wykluczenia grup zależnych od transportu indywidualnego.
21.			Forum Gospodarcze Związek Pracodawców Północnej		Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-	Wzmocnienie roli przedsiębiorców i organizacji gospodarczych w systemie realizacji Strategii Wnosimy o uzupełnienie zapisów Strategii o wyraźne wskazanie, że partnerzy gospodarczy, w tym organizacje pracodawców, izby	Wnosimy o doprecyzowanie systemu realizacji Strategii poprzez wskazanie stałego mechanizmu współpracy Samorządu Województwa z organizacjami gospodarczymi i pracodawcami, np. w formule regionalnego	Uwzględniona.

			Wielkopolski Lewiatan		środowiskowej województwa wielkopolskiego 2026 + Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku	gospodarcze i regionalne fora przedsiębiorców, powinni być stale włączani nie tylko w etap konsultacji, lecz także w proces monitorowania, ewaluacji i wdrażania Strategii. Sam dokument przewiduje udział partnerów społecznych i gospodarczych w konsultacjach oraz wskazuje na współzarządzanie jako jedną z metod nowoczesnego zarządzania rozwojem.	zespołu konsultacyjno-monitorującego przy wdrażaniu Strategii. Pozwoli to lepiej dostosowywać działania rozwojowe do realnych potrzeb przedsiębiorców, rynku pracy i lokalnych gospodarek.	Zapisy w tym zakresie już istnieją, szczególnie w systemie realizacji SRWW. Przedstawiciele partnerów, różnych gremiów, przedsiębiorców są włączani w liczne grupy tematyczne, rady i inne zespoły funkcjonujące jako ciała doradcze czy opiniotwórcze w ramach samorządu (np. Rada 30, Komitet Monitorujący Rada Działalności Pożytku Publicznego, Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego). Ponadto, co roku istnieje możliwość zgłoszenia uwag oraz wzięcia udziału w debacie nad Raportem o stanie województwa, który jest szczególną formą monitoringu Strategii.
22.			Forum Gospodarcze Związek Pracodawców Północnej Wielkopolski Lewiatan		Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej województwa wielkopolskiego 2026 + Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku	Silniejsze uwzględnienie północnej Wielkopolski jako obszaru wymagającego szczególnej interwencji Diagnoza wskazuje, że sytuacja na rynku pracy jest zróżnicowana terytorialnie, a najwyższe stopy bezrobocia występują m.in. w północnej i wschodniej Wielkopolsce. Dokument zauważa również, że rozwój regionu powinien obejmować nie tylko metropolię poznańską, ale także ośrodki subregionalne, <u>w tym Piłę</u> .	Wnosimy o silniejsze wyodrębnienie północnej Wielkopolski jako obszaru wymagającego ukierunkowanej interwencji rozwojowej, zwłaszcza w zakresie dostępności komunikacyjnej, rynku pracy, przyciągania inwestycji, kształcenia zawodowego, infrastruktury energetycznej i cyfrowej. W Strategii należy wzmocnić rolę Piły i jej obszaru funkcjonalnego jako jednego z kluczowych biegunów rozwoju subregionalnego, a także wskazać instrumenty wspierające rozwój gospodarczy powiatów oddalonych od metropolii poznańskiej.	Uwzględniona. Zapisy wyodrębniające północą WLKP oraz Piłę istnieją już w SRWW, szczególnie w wymiarze terytorialnym SRWW. Niemniej propozycja będzie wzięta pod uwagę w dalszej części prac.
23.			Forum Gospodarcze Związek Pracodawców Północnej Wielkopolski Lewiatan		Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej województwa wielkopolskiego 2026 + Założenia	Dostępność transportowa i przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu Dokument trafnie wskazuje, że jednym z problemów gmin peryferyjnych jest wykluczenie komunikacyjne oraz niewystarczająca dostępność internetu szerokopasmowego. Strategia zakłada również rozwój powiązań transportowych i energetycznych jako elementu modelu funkcjonalno-przestrzennego województwa.	Wnosimy o wpisanie do Strategii konkretniejszych kierunków działań dotyczących poprawy dostępności komunikacyjnej północnej Wielkopolski, w tym rozwoju połączeń drogowych, kolejowych i autobusowych między ośrodkami lokalnymi, subregionalnymi i metropolią poznańską. Dostępność transportowa powinna być	Uwzględniona. Zapisy w przedmiotowym zakresie już istnieją w SRWW. Niemniej propozycja będzie wzięta pod uwagę w dalszej części prac.

					aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku		traktowana nie tylko jako kwestia społeczna, ale również jako warunek rozwoju przedsiębiorstw, pozyskiwania pracowników, obsługi inwestorów i utrzymania konkurencyjności lokalnych gospodarek.	Ponadto z uwagi na przedmiot, uwaga zostanie przekazana koordynatorom programów regionalnych w zakresie transportu (DT UMWW w Poznaniu).
24.			Forum Gospodarcze Związek Pracodawców Północnej Wielkopolski Lewiatan		Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej województwa wielkopolskiego 2026 + Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku	Kształcenie zawodowe i kadry dla regionalnej gospodarki W dokumencie wskazano ryzyko odpływu wysoko wykwalifikowanych specjalistów oraz potrzebę współpracy systemu edukacji, uczelni i pracodawców w celu przygotowania kadr odpowiadających realnym potrzebom regionalnego rynku pracy.	Wnosimy o wzmocnienie w Strategii zapisów dotyczących kształcenia zawodowego, szkolnictwa branżowego, edukacji technicznej oraz systemowej współpracy szkół, uczelni, samorządów i przedsiębiorców. Szczególne znaczenie powinno mieć kształcenie kadr dla przemysłu, logistyki, energetyki, transportu, rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług technicznych, cyfryzacji i zielonej transformacji. Strategia powinna przewidywać regionalne mechanizmy szybkiego reagowania na deficyty kadrowe zgłaszane przez przedsiębiorców.	Uwzględniona. Zapisy w przedmiotowym zakresie już istnieją w SRWW. Niemniej propozycja będzie wzięta pod uwagę w dalszej części prac. Ponadto z uwagi na przedmiot, uwaga zostanie przekazana koordynatorom programów regionalnych w zakresie edukacji (DE UMWW w Poznaniu), rynku pracy (WUP w Poznaniu) oraz programowania i koordynacji RIS (DRG UMWW w Poznaniu).
25.			Forum Gospodarcze Związek Pracodawców Północnej Wielkopolski Lewiatan		Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej województwa wielkopolskiego 2026 + Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku	Energetyka rozproszona, biogazownie i bezpieczeństwo energetyczne przedsiębiorstw Założenia Strategii słusznie podkreślają znaczenie decentralizacji systemu energetycznego, dywersyfikacji źródeł energii oraz rozwoju energetyki rozproszonej, w tym biogazowni wykorzystujących potencjał rolniczo-przemysłowy regionu.	Wnosimy o rozwinięcie zapisów dotyczących energetyki rozproszonej poprzez wskazanie konkretnych działań wspierających przedsiębiorców, rolników i samorządy w realizacji inwestycji w biogazownie, biometan, magazyny energii, lokalne klastry energii, instalacje OZE oraz rozwiązania poprawiające bezpieczeństwo dostaw energii dla zakładów produkcyjnych i usługowych. Transformacja energetyczna powinna być przedstawiona nie tylko jako obowiązek klimatyczny, ale również jako szansa na obniżenie kosztów działalności gospodarczej, zwiększenie odporności przedsiębiorstw i rozwój lokalnych łańcuchów wartości.	Uwzględniona. Zapisy w przedmiotowym zakresie już istnieją w SRWW. Niemniej propozycja będzie wzięta pod uwagę w dalszej części prac. Należy jednocześnie wyjaśnić że uwaga ma charakter operacyjny, natomiast Strategia jest dokumentem bardziej ogólnym, kierunkowym.

26.			Forum Gospodarcze Związek Pracodawców Północnej Wielkopolski Lewiatan		Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej województwa wielkopolskiego 2026 + Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku	Infrastruktura krytyczna, logistyka i rozwiązania podwójnego zastosowania Strategia przewiduje nowy cel operacyjny związany z bezpieczeństwem i gotowością cywilną, obejmujący m.in. modernizację infrastruktury krytycznej, cyberbezpieczeństwo, produkty i usługi podwójnego zastosowania oraz sprawną mobilność służb, ludzi i towarów w sytuacjach kryzysowych.	Wnosimy o uzupełnienie tego kierunku o wyraźne wskazanie roli przedsiębiorców z sektorów transportu, logistyki, paliw, energetyki, produkcji, budownictwa, usług technicznych i gospodarki magazynowej w systemie odporności regionu. Firmy te w warunkach kryzysowych mogą wspierać ciągłość dostaw, ewakuację, zaopatrzenie, transport materiałów i funkcjonowanie lokalnych społeczności. Strategia powinna przewidywać mechanizmy współpracy administracji, służb i przedsiębiorców w zakresie planowania kryzysowego, ćwiczeń, rezerw logistycznych oraz zabezpieczenia dostaw energii i paliw.	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy zostaną dodane w SRWW w części kierunkowej w zakresie odporności/bezpieczeństwa oraz mechanizmów współpracy, na dalszym etapie prac. Należy jednocześnie wyjaśnić że uwaga ma charakter operacyjny, natomiast Strategia jest dokumentem bardziej ogólnym, kierunkowym.
27.			Forum Gospodarcze Związek Pracodawców Północnej Wielkopolski Lewiatan		Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej województwa wielkopolskiego 2026 + Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku	Cyfryzacja, sztuczna inteligencja i wsparcie MŚP Diagnoza wskazuje, że coraz więcej firm wykorzystuje AI, ale zastosowanie narzędzi sztucznej inteligencji nadal nie jest powszechne w porównaniu z europejskimi liderami. Dokument podkreśla też potrzebę kształtowania postaw proinnowacyjnych oraz rozwoju regionalnego wymiaru innowacyjności.	Wnosimy o wprowadzenie do Strategii praktycznych instrumentów wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie cyfryzacji, automatyzacji, cyberbezpieczeństwa i wykorzystania sztucznej inteligencji. Szczególnie ważne jest wsparcie doradcze i finansowe dla firm spoza dużych ośrodków miejskich, które często mają ograniczony dostęp do wiedzy, specjalistów i kapitału na wdrożenia technologiczne.	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy zostaną dodane w SRWW w części kierunkowej w zakresie odporności/bezpieczeństwa oraz mechanizmów wsparcia, na dalszym etapie prac. Należy jednocześnie wyjaśnić że uwaga ma charakter operacyjny, natomiast Strategia jest dokumentem bardziej ogólnym, kierunkowym.
28.			Forum Gospodarcze Związek Pracodawców Północnej Wielkopolski Lewiatan		Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej województwa wielkopolskiego 2026 + Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z	Wynagrodzenia, jakość pracy i zjawisko „ubogich pracujących” Dokument zauważa, że wysoki poziom rozwoju gospodarczego Wielkopolski nie zawsze przekłada się na poziom wynagrodzeń, co wpływa na zjawisko ubogich pracujących.	Wnosimy o pogłębienie zapisów dotyczących jakości miejsc pracy, wzrostu produktywności i warunków umożliwiających przedsiębiorstwom podnoszenie wynagrodzeń. Wzrost płac powinien być powiązany z inwestycjami w innowacje, automatyzację, kwalifikacje pracowników, dostęp do energii po konkurencyjnych kosztach oraz ograniczanie barier administracyjnych dla firm. Strategia powinna promować rozwój gospodarki opartej na produktywności, a nie wyłącznie na niskich kosztach pracy.	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy zostaną dodane w SRWW w części kierunkowej na dalszym etapie prac.

					perspektywą do 2035 roku			
29.			Forum Gospodarcze Związek Pracodawców Północnej Wielkopolski Lewiatan		Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej województwa wielkopolskiego 2026 + Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku	Gospodarka obiegu zamkniętego i lokalne łańcuchy dostaw Strategia wskazuje na potrzebę zwiększenia poziomu recyklingu, rozwoju rynku surowców wtórnych i wdrażania technologii umożliwiających efektywniejsze wykorzystanie materiałów.	Wnosimy o uzupełnienie Strategii o działania wspierające przedsiębiorców w przechodzeniu na modele gospodarki obiegu zamkniętego, w tym doradztwo, finansowanie inwestycji, rozwój lokalnych rynków surowców wtórnych oraz współpracę firm, samorządów i sektora komunalnego. Szczególnie istotne jest, aby regulacje środowiskowe były wdrażane w sposób przewidywalny i możliwy do udźwignięcia przez MŚP.	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy zostaną dodane w SRWW w części kierunkowej na dalszym etapie prac.
30.			Forum Gospodarcze Związek Pracodawców Północnej Wielkopolski Lewiatan		Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej województwa wielkopolskiego 2026 + Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku	Retencja wody, susza i bezpieczeństwo rolnictwa oraz przemysłu Dokument wskazuje, że Wielkopolska jest szczególnie dotknięta problemem narastających susz, a działania adaptacyjne do zmian klimatu mają wymiar środowiskowy i społeczny. Wskazano również znaczenie retencji, odtwarzania mokradeł, korytarzy ekologicznych i rozwiązań opartych na przyrodzie.	Wnosimy o silniejsze powiązanie polityki klimatycznej i środowiskowej z potrzebami rolnictwa, przemysłu i lokalnych przedsiębiorstw. Strategia powinna przewidywać wsparcie dla małej retencji, racjonalnego gospodarowania wodą, odzysku wody w przedsiębiorstwach, ochrony zasobów wodnych oraz inwestycji ograniczających skutki suszy. Bezpieczeństwo wodne powinno być traktowane jako element bezpieczeństwa żywnościowego, energetycznego i gospodarczego regionu.	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy zostaną dodane w SRWW, szczególnie w zakresie odporności/bezpieczeństwa na dalszym etapie prac.
31.			Urząd Miejski	Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski	Diagnoza Transport Strona 91	Obecne brzmienie: Kluczowym problemem zidentyfikowanym w diagnozie jest niedomknięcie układu dróg ekspresowych (S11, S10). Brak realizacji trasy S11 (łączącej wybrzeże z południem kraju przez Poznań) ogranicza dostępność transportową subregionów: pilskiego oraz kępińskiego. Proponowane brzmienie: Kluczowym problemem zidentyfikowanym w diagnozie jest niedomknięcie układu dróg ekspresowych (S11, S10). Brak realizacji trasy S11 (łączącej wybrzeże z południem kraju przez Poznań) ogranicza dostępność transportową subregionów: pilskiego,	Brak realizacji trasy S11 (łączącej wybrzeże z południem kraju przez Poznań) oraz nie tylko dostępność transportową wymienionych w diagnozie subregionów, ale także dostępność transportową Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, w szczególności Ostrowa Wielkopolskiego. Nawiasem mówiąc, nowa strategia rozwoju polski nie wskazuje na powstanie ośrodka subregionalnego – Kępno. Wskazuje na ośrodek subregionalny Ostrów Wielkopolski. Co więcej, temat Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej nie został	Uwaga zostanie przekazana do dalszych rozstrzygnięć.

						kępińskiego oraz Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej i w szczególności Ostrowa Wielkopolskiego.	podjęty w nowej strategii rozwoju kraju (szczegóły w raporcie z konsultacji strategii rozwoju kraju)	
32.			Urząd Miejski	Gmina Miasto Ostró w Wielko polski	Diagnoza Transport Strona 92	Obecne brzmienie: Ważnym elementem regionalnego systemu transportowego jest sieć kolejowa z kluczową rolą Poznańskiego Węzła Kolejowego. Nowe brzmienie: Ważnym elementem regionalnego systemu transportowego jest sieć kolejowa z kluczową rolą Poznańskiego Węzła Kolejowego oraz znacząca rolą Ostrowskiego Węzła Kolejowego stanowiącego istotny punkt na mapie połączeń kolejowych.	Wprowadzenie zmiany ma na celu oddanie rzeczywistej, policentrycznej struktury transportowej regionu. Ostrowski Węzeł Kolejowy jest kluczowym punktem styku linii o znaczeniu krajowym i regionalnym, największym węzłem kolejowym w południowej Wielkopolsce, pełniąc rolę głównego hubu przesiadkowego i towarowego. Uwzględnienie go w zapisach, obok Poznańskiego Węzła Kolejowego, pozwala na pełniejszą i bardziej zrównoważoną strategię rozwoju sieci połączeń w całym regionie, tym bardziej, że Ostrowski Węzeł Kolejowy jest obecnie głównym węzłem przesiadkowym dla kolei aglomeracyjnej AKO i południowej wielkopolski.	Uwaga zostanie przekazana do dalszych rozstrzygnięć.
33.			Urząd Miejski	Gmina Miasto Ostró w Wielko polski	Diagnoza Transport Strona 92	Obecne brzmienie: Najważniejsze zadania w transporcie kolejowym to modernizacja istniejących linii kolejowych o znaczeniu krajowym oraz realizacja projektu Kolei Dużych Prędkości, która docelowo miałaby przebiegać przez Wielkopolskę łącząc Poznań i Kalisz z Warszawą, planowanym portem lotniczym Port Polska, a w dalszej perspektywie zintegrowanie regionu z europejskim systemem kolejowym o wysokim standardzie. Nowe brzmienie: Najważniejsze zadania w transporcie kolejowym to modernizacja istniejących linii kolejowych o znaczeniu krajowym, rozwój siatki połączeń (szczególnie dla miast małych i średnich) oraz realizacja projektu Kolei Dużych Prędkości, która docelowo miałaby przebiegać przez Wielkopolskę łącząc Poznań i Kalisz z Warszawą, planowanym portem lotniczym Port Polska, a w dalszej perspektywie zintegrowanie regionu z europejskim systemem kolejowym o wysokim standardzie.	Zmiana brzmienia ma na celu rozszerzenie katalogu priorytetów w transporcie kolejowym o rozwój siatki połączeń, ze szczególnym uwzględnieniem miast małych i średnich. Uzupełnienie to lepiej odzwierciedla potrzebę zapewnienia równomiernej dostępności transportowej w regionie, wzmacnia spójność terytorialną oraz zwiększa znaczenie kolei jako środka transportu dla mieszkańców obszarów poza głównymi węzłami komunikacyjnymi.	Uwzględniona. Zapisy w przedmiotowym zakresie już istnieją w SRWW. Niemniej propozycja będzie wzięta pod uwagę w dalszej części prac.
34.			Urząd Miejski	Gmina Miasto Ostró w Wielko polski	Uwaga Ogólna diagnoza	Najważniejsze zadania w transporcie kolejowym to modernizacja istniejących linii kolejowych o znaczeniu krajowym oraz realizacja projektu Kolei Dużych Prędkości, która docelowo miałaby przebiegać przez Wielkopolskę, a w dalszej perspektywie zintegrowanie regionu z europejskim systemem kolejowym o wysokim standardzie.	Warto podkreślić, że budowa KDP w obecnym kształcie, zakładająca przesunięcie rozwidlenia linii „Y” do Sieradza, a więc poza województwo wielkopolskie, w praktyce ogranicza szanse Wielkopolski, zwłaszcza jej południowej części, w tym Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, na bezpośrednie i nowoczesne połączenie z województwem dolnośląskim. Przeniesienie „serca” układu komunikacyjnego „Y” poza region sprawia, że drugi co do wielkości obszar miejski w	Uwaga zostanie przekazana do dalszych rozstrzygnięć. Ponadto z uwagi na przedmiot, uwaga zostanie przekazana koordynatorom programów regionalnych w zakresie transportu (DT UMWW w Poznaniu).

							Wielkopolsce zostaje zepchnięty na peryferia głównego układu transportowego, mimo że pierwotnie zakładano silniejsze osadzenie tej inwestycji w rejonie Nowych Skalmierzyc. Obecny wariant wzmacnia rolę Kalisza, ale nie daje tak szerokiego efektu integracyjnego dla całej południowej Wielkopolski i AKO, jak pierwotnie planowany przebieg „Y”. Przystanek KDP w Kaliszu poprawia dostępność dla miasta, lecz jednocześnie ogranicza wygodny dostęp dla mieszkańców południowej wielkopolski, a także może otwierać przestrzeń do wzmacniania politycznych dyskusji o odrębności administracyjnej Kalisza, co w dłuższej perspektywie będzie osłabiać spójność Wielkopolski.	
35.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku Rozdz. 1, str. 2	Obok względów prawnych, istnieją także przesłanki kontekstowe. Wielkopolska stoi przed nowymi wyzwaniami, które wymagają wzmacniania odporności na szoki i kryzysy gospodarcze oraz budowania odporności o charakterze obronnym oraz militarnym. Wyzwaniem o charakterze cywilizacyjnym jest także, przyspieszająca w ostatnich latach, transformacja cyfrowa i technologiczna, Nie można również pomijać istotnej podatności Regionu na zmiany klimatyczne i zagrożenia środowiskowe (w tym coraz częstsze zjawiska ekstremalne – powodzie błyskawiczne, susze i fale upałów, silne wiatry, niski stan wód w jeziorach). Jak pokazują oświadczenia ostatnich lat, Region funkcjonuje w warunkach wrastającej niepewności, obejmującej równocześnie kryzysy gospodarcze, samowystarczalność energetyczna, skutki zmian klimatu, niekorzystne przemiany demograficzne, zmiany cywilizacyjne oraz nasilające się napięcia geopolityczne. Wyzwaniem jest również gotowość do funkcjonowania w warunkach podwyższonego ryzyka utraty bezpieczeństwa, w tym zagrożeń o charakterze hybrydowym i militarnym.	Zjawisko suszy jest rozpoznane w całej Europie, natomiast zjawisko stepowienia regionu i systematycznego obniżania poziomu wód jezior i rzek to główny problem klimatyczny Wielkopolski Wschodniej, dlatego tu potrzebne jest zarządzanie systemowe w związku z przemysłową degradacją przyrodniczą (Konin i okolice). Kryzys energetyczny łączy się ze zmianą polityki energetycznej kraju. Transformacja energetyczna (po węglu) przejścia regionu wschodniego wywołuje dramatyczny skutek społecznego wykluczenia pokolenia po górniczego oraz skutki prowadzenie wielkopołaciowej gospodarki odkrywkowej i pochodnej powodująca lej chronicznego braku opadu atmosferycznego oraz rozwój w kierunku samowystarczalności energetycznej regionu.	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy zostaną dodane w SRWW.
36.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 2 str. 5, tabela lp. 4	Cele rozwojowe Wielkopolski: zasady horyzontalne, cele strategiczne, cele operacyjne	Strategiczny Rozwój Wielkopolski oparty o równość rozwoju pomiędzy regionami nie zawiera gotowości do zmian rozwoju Wielkopolski wschodniej będącej w procesie permanentnej transformacji energetyczno-gospodarczej i społecznej. Brak wyznaczania strategicznych celów rozwojowych dla wielkopolski w zakresie samowystarczalności energetycznej regionu i realizacji strategicznej inwestycji polegającej na budowie elektrowni	Uwzględniona. W projekcie strategii zostaną zaproponowane odpowiednie zapisy dot. poruszonych kwestii.

						Wprowadzenie nowej zasady horyzontalnej w zakresie odporności i aktualizacja pozostałych; wprowadzenie nowego celu operacyjnego 4.3. w zakresie bezpieczeństwa i gotowości cywilnej w celu strategicznym 4 oraz aktualizacja pozostałych celów operacyjnych i ewentualne – tam, gdzie to niezbędne - uzupełnienie kluczowych kierunków interwencji w zakresie odporności, samowystarczalności energetycznej regionu jak, budowa elektrowni atomowej w Koninie.	atomowej w Koninie (jako druga propozycja lokalizacji w Polsce).	
37.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 3 str. 7	Kapitał ekonomiczny i procesy gospodarcze - Województwo wielkopolskie utrzymuje pozycję jednego z liderów gospodarczych kraju, charakteryzując się wysoką stabilnością koniunkturalną oraz relatywnie dużą odpornością na kryzysy zewnętrzne, za wyjątkiem Wielkopolski Wschodniej tracącej stabilność gospodarczą.	Generalna zasada nie jest jednolita obszarowo, optymistyczna diagnoza nie zawiera ośrodków w kryzysie gospodarczym, zwłaszcza Wielkopolski wschodniej.	Uwzględniona. Szersza diagnoza jest osobnym dokumentem, podobnie jak wymiar terytorialny. Wielkopolska jest wew. zróżnicowana i to jest wielokrotnie podkreślane. Podobnie jak problemy na obszarze Wielkopolski Wschodniej.
38.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 3 str. 7	- Istotnym potencjałem Wielkopolski jest przedsiębiorczość. Pomimo dużej liczby nowo powstających firm, wskaźnik ich przeżywalności w pierwszym roku działalności często kształtuje się poniżej średniej krajowej. Coraz więcej firm (sektora niefinansowego) wykorzystuje AI do wsparcia swojej działalności. Ale wykorzystanie narzędzi AI nadal nie jest powszechne w porównaniu w europejskimi liderami w tej dziedzinie. Zasadnym jest tworzenie nowych, terenów inwestycyjnych przyciągających inwestorów i tworzenie nowych miejsc pracy na terenie Wielkopolski Wschodniej.	Generalna zasada i diagnoza nie są adekwatna dla regionu wschodniego, dlatego zaleca się tworzenia formuły skierowanej również dla Wielkopolski wschodniej. W Wielkopolsce Wschodniej jest potrzeba tworzenia nowych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych, które przyciągną nowych inwestorów oraz stworzą nowe miejsca pracy. Jest to odpowiedź na trwający proces transformacji energetyczno-gospodarczej i społecznej spowodowanej odchodzeniem od wydobywania węgla brunatnego i zbiorowymi zwolnieniami z kopalń.	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy już istnieją w tym aspekcie w SRWW, w części „wymiar terytorialny”. Niemniej propozycja będzie wzięta pod uwagę w dalszej części prac.
39.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 3 str. 8	- Ważnym czynnikiem dla rozwoju gospodarczego stanowiącym kluczowy warunek budowy nowoczesnej, niskoemisyjnej i długookresowo odpornej gospodarki będzie decentralizacja systemu energetycznego i dywersyfikacja źródeł energii umożliwiająca zwiększenie elastyczności i niezależności regionu w zakresie zaopatrzenia w energię, w tym rozwój energetyki rozproszonej przy wykorzystaniu potencjału i warunków rolniczo-przemysłowych w regionie do produkcji energii w biogazowniach. Nie mniej istotne pozostaje budowanie potencjału dla rozwoju gospodarki wodorowej oraz energetyki jądrowej (zwłaszcza w Koninie).	Pominięto aspekt wykorzystania potencjału Konina (infrastruktura energetyczna, ZE PAK wytwórca wodoru itp.).	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy znajdują się w SRWW.
40.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 3 str. 8	Kapitał społeczny i procesy społeczne - Pozytywne trendy makroekonomiczne oraz niskie bezrobocie w regionie (region Wielkopolski wschodniej ma jedno z największych wskaźników bezrobocia w Polsce) , realnie odciążają system wsparcia,	Generalna diagnoza nie jest adekwatna dla Wielkopolski wschodniej i warto o tym wspomnieć w powyższym dokumencie. Na koniec 2025 w Mieście Konin – stopa	Uwzględniona.

						jednak struktura klientów pomocy społecznej ulega niepokojącej zmianie. Zmienia się profil potrzebującego - z rodzin wielodzietnych w stronę osób samotnych, często starszych lub schorowanych.	bezrobocia to 7%, a w powiecie konińskim – 9,6%, region koniński 8,5%. W porównaniu w Polsce to 5,7%, a w Wielkopolsce 3,6%	Szersza diagnoza jest osobnym dokumentem, podobnie jak wymiar terytorialny. Wielkopolska jest wew. zróżnicowana i to jest wielokrotnie podkreślane. Podobnie jak problemy na obszarze Wielkopolski Wschodniej.
41.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 3 str. 8	- Wielkopolska dysponuje rozbudowaną i gęstą siecią szlaków kulturowych o różnorodnej tematyce, jednak ich potencjał nie jest w pełni wykorzystywany. Priorytetem jest usystematyzowanie i uatrakcyjnienie sieci wielkopolskich szlaków kulturowych oraz turystycznych np.: Szlak Wielkiej Pętli Wielkopolski.	Nie wymieniono wszystkich potencjałów Województwa Wielkopolskiego, które powinny być wspierane np. poprzez budowę Centrum Żeglarstwa Wielkiej Pętli Wielkopolski np.: Przystań w Gostawice (Konin).	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy już istnieją w tym aspekcie w SRWW (tj. Wielka Pętla Wielkopolski). Niemniej propozycja będzie wzięta pod uwagę w dalszej części prac.
42.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 3 str. 9	Zmiany klimatu i środowisko przyrodnicze - Wielkopolska jest szczególnie dotknięta problemem narastających susz oraz stepowaniem regionu . Region doświadcza deficytu ilościowego wody, a kumulacja czynników naturalnych i antropogenicznych zwiększa niedobór w okresach krytycznych. Obniżanie się poziomu wód powierzchniowych i podziemnych zagraża funkcjonowaniu ekosystemów, produkcji rolnej i leśnej, bezpieczeństwu żywnościowemu oraz jakości życia Wielkopolan, m.in. ze względu na potencjalne trudności w zaopatrzeniu w wodę.	Zjawisko stepowania regionu i systematycznego obniżania poziomu wód jezior i rzek to główny problem klimatyczny Wielkopolski Wschodniej, dlatego tu potrzebne jest zarządzanie systemowe w związku z przemysłową degradacją przyrodniczą (Konin i okolice), lej chronicznego braku opadu atmosferycznego (ok. 20 dni w ciągu miesiąca bez opadów atmosferycznych), to ważny temat do systemowych rozważań i propozycji rozwiązań.	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy już istnieją w tym aspekcie w SRWW. Niemniej propozycja będzie wzięta pod uwagę w dalszej części prac.
43.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 3 str. 9	- Pomimo spadku emisji GHG w regionie, głównie w wyniku transformacji energetycznej, Wielkopolska nadal pozostaje jednym z istotnych emitentów gazów cieplarnianych w kraju, że znacznym udziałem subregionu konińskiego w sektorze wytwarzania energii. Dominującymi źródłami emisji pozostają rolnictwo, transport drogowy, sektor komunalno-bytowy i przemysł.	Pominięto aspekt opisu diagnozującego – skutkowego, reorganizacji głównych zakładów przemysłowych i produkcyjnych ograniczającego zanieczyszczenie środowiska oraz przechodzenie na system produkcji opartych na odnawialnych źródłach energii w subregionie konińskim.	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy zostaną dodane w SRWW.
44.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 3 str. 10	Procesy osadnicze i powiązania funkcjonalne Województwo wielkopolskie posiada zrównoważoną, policentryczną sieć osadniczą, z silnym ośrodkiem metropolitalnym, komplementarnymi w zakresie obsługi mieszkańców podregionów ośrodkami regionalnymi i subregionalnymi oraz licznymi, rozproszonymi ośrodkami lokalnymi. Rozwój regionu następował będzie przy jednoczesnym budowaniu przewag konkurencyjnych Poznania w rywalizacji o zasoby z pozostałymi ośrodkami metropolitalnymi w kraju oraz wspieraniu potencjału społeczno-gospodarczego i powiązań funkcjonalno-przestrzennych pozostałych biegunów wzrostu – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, Gniezna, Konina, Leszna i Piły. Propozycja reorganizacji terytorialnej miast średnich poprzez ujednolicanie granic jednostek tracących funkcje społeczno-gospodarcze.	Reorganizacja przestrzenna definiująca na nowo granice średnich miast obsługujących gospodarczo i społecznie okoliczne gminy może być zasadna po analizie obecnych granic tych miast (np. Konin). Zmiana miałyby na celu gromadzenie rozproszonych jednostek osadniczych, wokół wspólnej infrastruktury technicznej, komunikacyjnej, oświatowej itp. I tworzyć ekonomiczne, w pełni ekologiczne dostępne,	Uwaga nieuwzględniona. Decyzje i regulacje w zakresie zmian granic gmin i miast oraz reorganizacji struktur terytorialnych leżą w kompetencjach organów administracji rządowej i wynikają z przepisów prawa na poziomie krajowym.

							zwarte układy urbanistyczne, gdzie realizowany ruch zeroemisyjny wspiera adaptację miasta do zmian klimatu.	
45.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 3 str. 10	- System transportowy regionu jest jednym z jego kluczowych atutów – korzystne położenie na przecięciu europejskich korytarzy transportowych, rozwinięta infrastruktura drogowa i kolejowa, silny sektor logistyczny oraz rosnące przewozy pasażerskie i towarowe wzmacniają powiązania zewnętrzne i wewnętrzne. Jednocześnie utrzymują się bariery dostępności w relacji północ-południe, drogi krajowe i wojewódzkie przeszywają ciężkim ruchem drogowym centra miast zamiast wzmacniać strategicznie budowę typowych obwodnic miejskich (Konin DK25) , a sieci dróg ekspresowych pozostaje niedomknięta, Dostępność do kolei pozostaje ograniczona, co prowadzi do narastającej presji transportu samochodowego i przeciążeń układu drogowego. Konieczny jest dalszy rozwój infrastruktury dla ruchu rowerowego, sieci stacji ładowania i tankowania paliw alternatywnych, a także integracja mobilności niskoemisyjnej.	Generalizowanie układu ruchu transportowego z pominięciem aspektu klimatycznego wewnątrz miast, powodujące ich zanieczyszczenie hałasem i spalinami nie wnosi widocznych wniosków w diagnozie. Dlatego proponuje się wzmocnić strategicznie temat budowy obwodnic miast, np.: miasta Konina - drogi krajowej DK25 w innym przebiegu trasy odciążającej ruch transportu ciężkiego od centrum miasta i wielotysięcznych osiedli mieszkaniowych Konina.	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy już istnieją w tym aspekcie w SRWW (szczególnie wymiar terytorialny). Niemniej propozycja będzie wzięta pod uwagę w dalszej części prac.
46.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 4 str. 11	W ciągu ostatnich lat sytuacja w województwie, a także w jego otoczeniu dynamicznie się zmieniała, co zmusza do weryfikacji obrazu Wielkopolski przyjętego w perspektywie do 2030 roku. Na rozwój regionu, jak i na warunki życia jego mieszkańców wpływają trendy światowe jak: globalizacja, transformacja energetyczna, gospodarcza , przyspieszenie technologiczne i cyfryzacja, z wykorzystaniem sztucznej inteligencji, depopulacja i starzenie się społeczeństw Europy, wzrost mobilności przestrzennej, rosnąca świadomość ekologiczna, presja na elastyczność i zintegrowane podejście w zarządzaniu.	Pominięty został aspekt transformacji energetycznej i gospodarczej jako kluczowa zmiana dla regionu.	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy już istnieją w tym aspekcie w SRWW. Niemniej propozycja będzie wzięta pod uwagę.
47.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 4 str. 11	Biorąc pod uwagę istniejące uwarunkowania zewnętrzne oraz główne wyzwania rozwojowe związane m.in. z procesami demograficznymi, zmianami klimatu, transformacji energetycznej , postępowaniem technologicznym czy zagrożeniami bezpieczeństwa publicznego Samorząd Województwa przyjął następującą wizję rozwoju województwa wielkopolskiego w perspektywie do 2035 roku.	Pominięty został aspekt transformacji energetycznej jako wyzwanie rozwojowe.	Uwzględniona. Odpowiednie zapisy już istnieją w tym aspekcie w SRWW. Niemniej propozycja będzie wzięta pod uwagę.
48.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 4 str. 12	Poznań wraz z Poznańskim Obszarem Metropolitalnym jest rozpoznawalny na arenie międzynarodowej jako atrakcyjne miejsce do inwestycji, pracy i zamieszkania, a Konin jest Europejskim Centrum Demonstracji Transformacji Energetycznej . Proeuropejskie myślenie i działanie zapewniają mieszkańcom Wielkopolski czerpanie korzyści płynących z integracji europejskiej, dostęp do funduszy UE oraz europejskiej przestrzeni, gwarantuje im bezpieczeństwo i wysokie standardy organizacji życia społecznego	Pominięty został aspekt rozpoznawalności innych jednostek na arenie międzynarodowej, tu przywołano Konin jako Europejskie Centrum Demonstracji Transformacji Energetycznej.	Uwaga nieuwzględniona. Ten element wizji dotyczy metropolii jako obszarów konkurencji światowej. Transformacja energetyczna dotyczy całego obszaru Wielkopolski, a sprawiedliwa transformacja w Konińskim OF oraz Wielkopolsce Wschodniej jest już wymieniona w SRWW.
49.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 4 str. 13	Województwo wielkopolskie, należące do największych powierzchniowo regionów Polski, likwiduje wytworzone historycznie nierówności regionalne. W dobie przepływów towarów i mobilności ludzi osiągnięcie spójności terytorialnej jest jednym z najważniejszych wyzwań. W perspektywie 2035 roku osiągnięte zostanie powiązanie komunikacyjne i funkcjonalne wszystkich obszarów z głównymi centrami rozwoju regionu: metropolią poznańską, ośrodkiem regionalnym i ośrodkami	Generalizowanie układu ruchu transportowego z pominięciem aspektu klimatycznego wewnątrz miast, powodujące ich zanieczyszczenie hałasem i spalinami nie wnosi widocznych wniosków w diagnozie, a później w założeniach do strategii rozwoju	Uwzględniona.

						subregionalnymi. Dzięki temu korzyści rozwoju funkcjonalnego obejmują całe województwo i wszystkie elementy jego sieci osadniczej, w tym obszary wiejskie. Policentryczny układ osadniczy w regionie tworzy trwałą płaszczyznę współpracy w układach ponadlokalnych. Inwestycje w zrównoważoną, zintegrowaną infrastrukturę transportową zapewniają wszystkim mieszkańcom możliwość przemieszczania się i dostępność do miejsc pracy, świadczenia usług i wypoczynku, zarówno środkami komunikacji zbiorowej, jak i indywidualnej. Rozbudowana sieć dróg, w tym ekspresowych, obwodnic średnich miast (Konin) , szybkie połączenia kolejowe i autobusowe oraz powiązania lotnicze sprawiają, że Wielkopolska jest dobrze skomunikowana z innymi regionami kraju i Europy. Wdrażanie nowych technologii i rozwiązań organizacyjnych powodują rozwój transportu zintegrowanego, multimodalnego, ekologicznego i autonomicznego, zgodnie z najnowszymi trendami światowymi. Struktura funkcjonalno-przestrzenna jest dostosowana do zmian klimatu oraz obecnych i przyszłych potrzeb społecznych, zapewnia zrównoważony rozwój oraz spójność terytorialną. Obszary zurbanizowane ukształtowane są zgodnie z modelem miast zwartych i sprzyjają budowaniu społecznej tożsamości miejsc. Planowanie przestrzenne sprzężone jest z polityką migracyjną i koncepcją Nowego Urbanizmu.	województwa Wielkopolskiego do 2030. Dlatego proponuje się wzmocnić strategicznie zapisem promującym budowę obwodnic miast, np.: miasta Konina - drogi krajowej DK25 w innym przebiegu trasy wyprowadzającego ruch transportu ciężkiego z dala od centrum miasta i wielotysięcznych osiedli mieszkaniowych.	Ta kwestia zostanie uwypuklona w innych częściach Strategii. Poruszona kwestia zostanie wykorzystana na poziomie prac nad właściwym dokumentem.
50.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 4 str. 16	Ponadto, zgodnie z polityką przyjętą w krajowych dokumentach strategicznych, podkreśla się konieczność podejmowania interwencji służących intensyfikacji działań mających na celu zrównoważony terytorialnie rozwój regionu, w układzie policentrycznym, w którym wszystkie obszary strategicznej interwencji uznaje się za ważne i równoprawne. Jednocześnie w większym stopniu zaakcentowana jest kwestia obszarów funkcjonalnych i problemowych miast tracących dynamicznie funkcje społeczno – gospodarcze .	Obszary strategicznej interwencji uznaje się za ważne i równoprawne. Jednocześnie w większym stopniu zaakcentowana jest kwestia obszarów funkcjonalnych i problemowych, i tu nie wskazano obszarów literalnie miast tracących dynamicznie funkcje społeczno – gospodarcze, wymagające strategicznych działań wzmacniających.	Uwaga częściowo uwzględniona. Wymiar terytorialny będzie opracowywany na dalszym etapie prac.
51.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 4 str. 16	W modelu funkcjonalnym istotne są nie tylko powiązania przestrzenne, ale również powiązania międzysektorowe (ich korzystne oddziaływanie, np. transport publiczny – rynek pracy – mobilność mieszkańców; edukacja – rynek pracy – wykluczenie społeczne, aspekty społeczno-ekonomiczne i infrastrukturalne). W modelu tym istotne są zatem wzajemnie korzystne relacje zarówno w przestrzeni, umożliwiające zrównoważony terytorialnie rozwój regionu, jak i w układzie poszczególnych sfer gospodarczych i społecznych, będące źródłem synergii. Poszerzanie granic miast pełniących funkcje miast subregionalnych oraz powiązania terytorialne sprzyjają spójności terytorialnej, ograniczają występowanie konfliktów przestrzennych i różnic potencjałów rozwojowych, a tym samym oddziaływanie i rozprzestrzenianie się negatywnych efektów procesów społeczno-gospodarczych. Powiązania międzysektorowe niwelują negatywne oddziaływanie jednych sfer/obszarów na inne, tworzą zintegrowane rozwiązania zidentyfikowanych problemów, a także warunki do lepszego adresowania działań rozwojowych. Wzmacniają odporność regionu i gotowość na wyzwania.	Pominięty został aspekt reorganizacji przestrzennej definiującej na nowo granice średnich miast obsługujących gospodarczo i społecznie okolice gminy może być zasadna po analizie obecnych granic tych miast (np. Konin). Zmiana miałyby na celu gromadzenie rozproszonych jednostek osadniczych, wokół wspólnej infrastruktury technicznej, komunikacyjnej, oświatowej itp. I tworzyć ekonomiczne, w pełni ekologiczne dostępne, zwarte układy urbanistyczne, gdzie realizowany ruch zeroemisyjny wspiera adaptację miasta do zmian klimatu.	Uwaga przekazana do dalszych rozstrzygnięć. Wymiar terytorialny będzie opracowywany na dalszym etapie prac.
52.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 5 str. 20-21	ZAŁOŻENIA ZAKTUALIZOWANEGO TERYTORIALNEGO WYMIARU STRATEGII Odzwierciedleniem procesów rozwojowych w przestrzeni są, zróżnicowane pod względem charakteru i skali, struktury przestrzenne, pełniące różne funkcje oraz cechujące się różną siłą oddziaływania i wzajemnych powiązań. Są one wynikiem wieloletnich uwarunkowań	Pominięty został aspekt transformacji energetycznej oraz rozwoju turystyki	Uwaga częściowa uwzględniona.

						historycznych, kulturowych i środowiskowych, działalności lokalnych społeczności, umiejętności dostrzeżenia i zdyskontowania potencjałów rozwojowych a także tworzenia sieci współpracy. Kształtowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych i zagospodarowania przestrzennego odpowiadających na mega trendy rozwoju społeczno-gospodarczego i zidentyfikowane wyzwania rozwojowe oraz prowadzenie świadomej i ukierunkowanej polityki przestrzennej jest kluczowe dla osiągnięcia wyznaczonych celów strategicznych i wzmacniania kapitału terytorialnego regionu w dłuższej perspektywie czasu. Zakłada się, że dobrze zorganizowana przestrzeń przyczyni się do efektywnego wykorzystania lokalnych potencjałów i czynników rozwojowych poszczególnych terytoriów oraz zapewni budowanie i wzmocnienie korzystnych relacji i sieci powiązań między nimi w wymiarze społecznym, gospodarczym, energetycznym i środowiskowym. Wzmocni także czynniki lokalizacji działalności gospodarczych i przepływ wiedzy, co wpłynie na wzrost konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej regionu oraz umożliwi zarówno dyfuzję jak i absorpcję czynników wzrostu, a tym samym będzie sprzyjać włączeniu w procesy rozwojowe całego obszaru województwa. Dobrze zorganizowana przestrzeń zapewni spójność i dobrą dostępność wewnętrzną i zewnętrzną regionu oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności Wielkopolski jako miejsca zamieszkania, pracy i zdrowia psychicznego w powiązanej sieci turystyki regionalnej promującej walory lokalne . Pozwoli również na ochronę i zachowanie dla przyszłych pokoleń najcenniejszych zasobów i walorów regionu, stanowiących o jego specyfice i tożsamości.	regionalnej wg miejscowych zasobów jako wyzwanie rozwojowe.	Poruszona kwestia zostanie wykorzystana na poziomie prac nad właściwym dokumentem.
53.			Urząd Miejski w Koninie	Miasto Konin	Rozdz. 5 str. 21	Obszar województwa wielkopolskiego nie jest jednolity pod względem rozwoju: identyfikowane są zarówno obszary potencjałów, jak i niedoborów, pomiędzy którymi wskazać można liczne łączące się i przenikające powiązania społeczne, gospodarcze oraz przestrzenne. W zakresie terytorialnego wymiaru polityki rozwoju przedmiotem zainteresowania Strategii będą również obszary strategicznej interwencji określone na poziomie krajowym oraz regionalne obszary strategicznej interwencji zidentyfikowane w trakcie prac nad Strategią. OSI-Policentryczne sieci miast (zgodnie z SRK 2035) OSI zgodnie z SRK 2035 , są wyborem strategicznym odzwierciedlającym zasadę selektywnego podejścia, koncentrującym wsparcie na określonych terytoriach z uwzględnieniem występujących na nich potencjałów czy problemów, które wymagają szczególnego rodzaju wsparcia, o charakterze zintegrowanej interwencji, łączącej inwestycje i projekty miękkie (inwestycje w zasoby ludzkie)	Powinny zostać uzupełnione zapisy o policentryczne sieci miast wskazane w SRK 2035 Konin ma do odegrania rolę nie tylko ośrodka subregionalnego świadczącego usługi wyższego rzędu we wschodniej części Województwa Wielkopolskiego, ale także ważnego ośrodka transformacji energetycznej.	Uwzględniona. Kwestie zostaną wzięte pod uwagę na dalszych etapach prac nad dokumentem, po formalnym przyjęciu SRK 2035 przez Radę Ministrów.
54.			Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski		Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku	R1: Nowe elementy diagnozy i celów wymagane przez SRP 2035 Ustawowy wymóg zachowania spójności z SRP 2035 oznacza konieczność uzupełnienia SRWW o całkowicie nowe elementy, których brakowało w wersji z 2020 r.	Elementy obowiązkowe do uzupełnienia: • Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa (wymóg ustawowy) – z wyraźnym wskazaniem roli Piły jako ośrodka subregionalnego. • Diagnoza klimatyczno-środowiskowa z obszarami funkcjonalnymi – nowy obligatoryjny element. • Obszary Strategicznej Interwencji zgodne z typologią SRP 2035 – 6 typów OSI musi zostać odniesione do realiów województwa. • Wnioski z rocznej diagnozy strategicznej – mechanizm	Uwzględniona. W projekcie strategii zostaną zaproponowane zapisy dot. poruszonych kwestii. Aktualizowana SRWW bierze pod uwagę wyzwania i nowe obszary wskazane w projekcie SRK. Jeżeli chodzi o zgodność z RIS 2030 – dokument ten jest aktualizowany i będzie dostosowany do

							elastyczności i publicznej rozliczalności. Nowe priorytety tematyczne do wpisania: • Bezpieczeństwo energetyczne i transformacja OZE – z uwzględnieniem lokalnych potencjałów i możliwości inwestycyjnych. • Turystyka dostępna (dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów) jako nisza rynkowa o dużym potencjale dla subregionu pilskiego – w szerszym ujęciu turystyki jako filaru gospodarczego subregionu. SRWW powinna wzmocnić formalną pozycję turystyki jako subregionalnej specjalizacji podregionalnej (zidentyfikowanej już w RIS 2030), obejmując turystykę aktywną, edukacyjną i biznesową oraz wykorzystanie lokalnych walorów naturalnych: kompleksu jezior pilskich, jeziora Płotki, sieci rzek i lasów oraz Doliny Noteci. • Aktywne starzenie się – programy dla seniorów jako odpowiedź na prognozowany wzrost liczby osób 75+ o ponad 70% do 2035 r. • Cyberbezpieczeństwo i infrastruktura cyfrowa dla firm – szczególnie istotne dla obszarów o ograniczonej dostępności usług stacjonarnych. Cyberbezpieczeństwo powinno być traktowane jako element kompleksowego wsparcia transformacji cyfrowej MŚP, powiązanego z Centrum Kompetencji Cyfrowych i AI (R5) i regionalnym programem adopcji AI dla MŚP (R9) – nie jako odrębny, izolowany priorytet.	zaktualizowanej SRWW (która wobec RIS jest nadrzędna).
55.			Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski		Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z	R 2: Wzmocnienie i rozszerzenie instrumentów wsparcia Pilskiego Obszaru Funkcjonalnego na cały subregion pilski – wykraczając poza wąski ZIT MOF Pilski Obszar Funkcjonalny (POF) jest już od lat ujęty w dokumentach regionalnych – w SRWW 2030 jako jeden z 6 Miejskich Obszarów Funkcjonalnych województwa, a w perspektywie finansowej UE 2021–2027 realizowany jako ZIT MOF (Zintegrowane Inwestycje	Wzorzec doświadczony: model dolnośląski dla Jeleniej Góry i Wałbrzycha. Doświadczenia innych województw potwierdzają, że subregiony historycznie peryferyzowane wymagają dedykowanych mechanizmów wyrównawczych – nie wystarczają ogólne zapisy o policentryczności. Wzorcem wartym przełożenia na grunt	Uwaga częściowo uwzględniona. Wymiar terytorialny będzie opracowywany na dalszym etapie prac.

					perspektywą do 2035 roku	Terytorialne Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Piły). Ponadto SRP 2035 wprost wymienia Piłę jako jeden z 50 kluczowych ośrodków subregionalnych w Polsce. Problem polega na tym, że ZIT MOF obejmuje jedynie miasto Piłę i kilka bezpośrednio sąsiadujących gmin – pozostawiając poza zasięgiem instrumentów wsparcia większość powiatów subregionu: złotowski, czarnkowsko-trzcianecki, chodzieski i wągrowiecki. Aktualizacja SRWW powinna tę lukę zamknąć poprzez stworzenie mechanizmów współpracy i instrumentów obejmujących cały subregion pilski, nie tylko jego wąskie jądro funkcjonalne.	Wielkopolski jest rozwiązanie zastosowane w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030: regiony Jeleniej Góry i Wałbrzycha – byłych miast wojewódzkich o analogicznych problemach depopulacji, utraty funkcji i peryferyzacji wobec Wrocławia – otrzymały status Instytucji Pośredniczących w ramach dobrowolnych Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej, ZIT Aglomeracji Jeleniogórskiej), uzyskując tym samym realną podmiotowość w wydatkowaniu środków RPO i programowaniu działań dostosowanych do specyfiki subregionalnej. Wielkopolska nie posiada analogicznego instrumentu dla subregionu pilskiego. Postulujemy wpisanie do SRWW zobowiązania do stworzenia takiego mechanizmu – jako element obowiązkowej spójności z SRP 2035 i odpowiedź na stwierdzone dysproporcje wewnątrzregionalne. Warto podkreślić, że SRWD 2030 przyjęła wizję „regionu równomiernego rozwoju – bez istotnych dysproporcji”; brak analogicznego mechanizmu w SRWW oznaczałoby, że Wielkopolska pozostaje poniżej standardu, który sąsiednie województwo już osiągnęło. Oczekiwane zapisy w SRWW: • Rozszerzenie zasięgu i instrumentów wsparcia POF poza aktualne granice ZIT MOF – objęcie mechanizmami współpracy i finansowania również powiatów: złotowskiego, czarnkowsko-trzcianeckiego, chodzieskiego i wągrowieckiego jako integralnych części subregionu pilskiego. • Wskazanie Piły jako węzła subregionalnego, zobowiązanego do utrzymania i rozwijania usług wyższego rzędu: szkolnictwa wyższego, specjalistycznej ochrony zdrowia, sądownictwa, instytucji otoczenia biznesu i kultury. • Włączenie powiatów Północnej Wielkopolski do OSI wsparcia dla obszarów wiejskich zagrożonych utratą żywotności (kryterium prognozowanego spadku ludności o co	ZIT Aglomeracji Jeleniogórskiej był IP w perspektywie 2014-2020. Teraz nie jest.
--	--	--	--	--	---------------------------------	---	--	---

							najmniej 5% do 2035 r. jest spełnione). • Zapis o mechanizmach współpracy między Pilskim OF a sąsiednimi subregionami (w tym powiatami województwa kujawsko-pomorskiego i lubuskiego) w zakresie wspólnych usług publicznych i rynku pracy.	
56.			Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski		Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku	R 3: Priorytetowa likwidacja wykluczenia transportowego Północnej Wielkopolski SRP 2035 wskazuje zapewnienie publicznego transportu zbiorowego jako warunek podstawowy dla zachowania policentryczności. Dla subregionu pilskiego brak sprawnych połączeń kolejowych i autobusowych z Poznaniem oraz z ośrodkami subregionalnymi jest jedną z głównych barier hamujących rozwój. Ponadto subregion jest wykluczony komunikacyjnie ze względu na wieloletnie opóźnienia w budowie planowanych dróg ekspresowych S10 i S11 przebiegających przez obszary chronione w okolicy Piły.	Oczekiwane zapisy w SRWW: • Wsparcie rozwoju Centrum Przesiadkowego w Pile jako regionalnego węzła mobilności – centrum przy ul. Zygmunta Starego funkcjonuje od listopada 2023 r. (zrealizowane ze środków WRPO 2014–2020), integrując transport kolejowy, autobusowy, miejski i rowerowy. Postulujemy wpisanie do SRWW zobowiązania do regionalnego współfinansowania rozbudowy i utrzymania tego węzła w kolejnej perspektywie finansowej oraz jego formalnego uznania w dokumentach planistycznych województwa za subregionalny węzeł integracji transportowej obsługujący całą Północną Wielkopolskę. Rozbudowa Centrum Przesiadkowego powinna być powiązana z przebudową dworca kolejowego w Pile, w tym z realizacją nowego tunelu zapewniającego pełną dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, a także z zapewnieniem obsługi sanitarnej (toalety) wspólnej dla użytkowników tunelu dworca PKP i Centrum Przesiadkowego – jako elementów jednego zintegrowanego węzła mobilności. • Zobowiązanie do integracji taryfowej transportu kolejowego i autobusowego w ramach subregionu pilskiego. ▪ Poprawa dostępności transportu publicznego dla osób z niepełnosprawnościami – wymóg zakupu niskopodłogowego taboru w ramach finansowania ze środków regionalnych.	Uwaga zostanie przekazana do dalszych rozstrzygnięć. Odpowiednie zapisy już istnieją w tym aspekcie w SRWW (szczególnie wymiar terytorialny – kierunki działań dla pilskiego MOF). Niemniej propozycja będzie wzięta pod uwagę w dalszej części prac. Utrzymanie węzłów nie leży w kompetencji Samorządu Województwa.

							• Zapis o konieczności modernizacji (przyspieszenia, zwiększenia przepustowości – budowa 2 toru) i elektryfikacji linii kolejowych obsługujących subregion pilski jako element polityki klimatycznej i spójnościowej. • Utrzymanie i dalsze podnoszenie jakości połączeń kolejowych między Piłą a Poznaniem. Dalsze działania powinny koncentrować się na skróceniu czasu przejazdu poniżej 90 minut, zapewnieniu regularności i niezawodności kursów oraz utrzymaniu tej oferty w kolejnych rozkładach jazdy jako trwałego standardu – nie jednorazowego osiągnięcia. Wymaga to budowy drugiego toru na kolejnych odcinkach. • Wsparcie i aktywne lobbowanie przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego przy realizacji dwóch kluczowych inwestycji kolejowych – dotychczas nieobjętych finansowaniem – które mają zasadnicze znaczenie dla połączenia subregionu pilskiego z sąsiednimi województwami: ○ Modernizacja linii kolejowej nr 18 na odcinku Bydgoszcz – Piła – dla której PKP PLK opracowały już studium wykonalności przewidujące podniesienie prędkości do 160–200 km/h i elektryfikację odcinka Piła–Kostrzyn. Projekt figuruje jedynie na liście rezerwowej KPK do 2030 r. i wymaga aktywnego wsparcia samorządu regionalnego w celu przeniesienia na listę podstawową i zapewnienia finansowania w kolejnej perspektywie UE. Realizacja inwestycji znacząco skróciłaby czas dojazdu z Piły do Bydgoszczy i Torunia oraz poprawiła połączenia międzywojewódzkie subregionu pilskiego z	
--	--	--	--	--	--	--	--	--

							Kujawami i drogą na Trójmiasto. ○ Modernizacja i przyspieszenie linii kolejowej nr 405 na odcinku Piła – Szczecinek oraz linii nr 404 na odcinku Szczecinek – Białogard – kręgosłupa połączeń Wielkopolski z Pomorzem Środkowym i Bałtykiem. Obie linie są w postępującym zużyciu technicznym, a ich pełna modernizacja ujęta jest jedynie w długoterminowych planach PKP PLK bez przyznanego finansowania. Synergia modernizacji obydwu odcinków pozwoliłaby skrócić czas przejazdu Poznań–Kołobrzeg do poniżej trzech godzin, otwierając subregion pilski na połączenia z nadmorskimi ośrodkami turystycznymi i zwiększając jego atrakcyjność inwestycyjną. Samorząd Województwa Wielkopolskiego powinien w SRWW formalnie objąć te inwestycje priorytetem wobec rządu i PKP PLK oraz aktualnie tworzonych planów Zintegrowanej Sieci Kolejowej. • Wpisanie do SRWW postulatu aktywnego wsparcia przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego przy przyspieszeniu realizacji dróg ekspresowych S10 i S11 na terenie subregionu pilskiego. Aktualny stan inwestycji jest następujący: odcinek S11 Szczecinek–Jastrowie (ok. 37 km, dwa zadania: Turowo–Podgaje i Podgaje–Jastrowie) jest w przetargu – wpłynęły oferty wykonawców, planowane podpisanie umów w III kw. 2026 r. i zakończenie robót ok. 2029 r.; odcinek S11 Jastrowie–Piła (ok. 23 km) jest zablokowany – GDOŚ unieważniła decyzję środowiskową i	
--	--	--	--	--	--	--	---	--

							GDDKiA ponownie proceduje warianty przebiegu, optymistycznie licząc na zakończenie postępowania środowiskowego do końca 2026 r. i realizację do ok. 2033 r.; odcinek S10/S11 Witankowo–Piła Północ (z węzłami Stara Łubianka i Piła Północ) oczekuje na decyzję ZRID po wniosku z maja 2025 r., planowane zakończenie II kw. 2028 r.; odcinek S10 Piła–Wyrzysk (ok. 28 km) pozostaje zablokowany w postępowaniu środowiskowym przed RDOŚ w Poznaniu; odcinek S11 Ujście–Oborniki jest objęty warunkowo ogłoszonymi przetargami, bez prawomocnej decyzji środowiskowej dla odcinka Piła–Ujście. SRWW powinna zawierać jednoznaczny zapis o objęciu tych inwestycji priorytetem rzecznictwa Samorządu Województwa wobec rządu i GDDKiA – w szczególności w zakresie odblokowania postępowań środowiskowych dla odcinków Piła–Wyrzysk, Jastrowie–Piła oraz Piła–Ujście. Uzupełnieniem inwestycji ekspresowych powinno być zobowiązanie Samorządu Województwa do przebudowy dróg wojewódzkich na odcinkach dochodzących do nowych węzłów S10 i S11, zapewniającej pełne sieciowe wykorzystanie nowej infrastruktury ekspresowej przez mieszkańców całego subregionu pilskiego oraz skomunikowanie Szpitala specjalistycznego w Pile z węzłem S11.	
57.			Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski		Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku	Regionalny program aktywizacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami – kompleksowe podejście: zatrudnienie, mieszkalnictwo wspomagane i specyfika ustrojowa miasta Piły Polska wykazuje jeden z najniższych w UE wskaźników aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami – 19,4% w grupie 16–89 lat i 34,2% w wieku produkcyjnym (BAEL GUS 2023). Wielkopolska plasuje się poniżej średniej krajowej: region ma najniższy w Polsce udział niepełnosprawnych zatrudnionych w sektorze publicznym (17,1% wobec średniej 22%), co świadczy o niezagospodarowanym potencjale	Oczekiwane zapisy w SRWW: • Ujęcie rehabilitacji przez sport i turystyki dostępnej jako regionalnego priorytetu w ramach celu spójności społecznej. • Wpisanie modelu zatrudnienia wspomaganych osób z niepełnosprawnościami (zgodnie z SRP 2035) jako działania do realizacji przez samorząd województwa we współpracy z NGO i instytucjami otoczenia biznesu.	Uwaga zostanie przekazana do dalszych rozstrzygnięć. Odpowiednie zapisy już istnieją w tym aspekcie w SRWW. Niemniej propozycja będzie wzięta pod uwagę w dalszej części prac. Z uwagi na przedmiot, uwaga zostanie przekazana koordynatorom programów

					po stronie pracodawców publicznych. Sytuację pogarsza fakt, że Piła – ośrodek subregionalny – nie posiada statusu miasta na prawach powiatu, co ogranicza dostęp do części instrumentów wsparcia. SRP 2035 czyni aktywizację zawodową osób z niepełnosprawnościami jednym ze swoich celów priorytetowych, wskazując na szczególnie niekorzystną sytuację osób zamieszkujących obszary wiejskie i peryferyjne. Skuteczna aktywizacja wymaga działań na trzech płaszczyznach: tworzenia miejsc pracy (w tym dedykowanych podmiotów zatrudnienia), wsparcia mieszkaniowego umożliwiającego usamodzielnienie, oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej – w tym przez sport, którego unikalną infrastrukturę na jeziorze Płotki w Pile Województwo Wielkopolskie może uczynić podstawą regionalnego modelu aktywizacji.	• Uznanie unikalnych inicjatyw z zakresu rehabilitacji przez sport (np. nurkowa baza rehabilitacyjna w Pile) za element regionalnej oferty turystycznej i społecznej o zasięgu krajowym i międzynarodowym. • Stworzenie mechanizmu wsparcia dla organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami przez sport – jako partnera strategicznego samorządu województwa. • Zapis o eliminacji barier architektonicznych i transportowych jako warunku podstawowego włączenia osób z niepełnosprawnościami w rynek pracy i życie społeczne regionu. • Wsparcie budowy i rozwoju mieszkań wspomaganych dla osób z niepełnosprawnościami jako elementu systemu usamodzielnienia – warunku umożliwiającego podjęcie i utrzymanie aktywności zawodowej. Mieszkania wspomagane stanowią kluczowe ogniwo łączące rehabilitację społeczną z zatrudnieniem i powinny być wpisane w SRWW jako element regionalnej infrastruktury społecznej, współfinansowanej ze środków regionalnych i europejskich. • Wpisanie do SRWW wsparcia dla tworzenia i finansowania subregionalnych agencji zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami (OzN) – wyspecjalizowanych podmiotów łączących funkcje pośrednictwa pracy, doradztwa zawodowego i wsparcia pracodawców w procesie zatrudniania i utrzymania w zatrudnieniu osób z niepełnosprawnościami. Agencje takie są kluczowym elementem modelu zatrudnienia wspomagane go wskazywanego przez SRP 2035. • Wsparcie dla rozwoju miejsc pracy dedykowanych OzN – w szczególności Zakładów Aktywności Zawodowej (ZAZ) jako formy zatrudnienia	regionalnych w zakresie rozwoju usług społecznych, wsparcia osób starszych, z ograniczoną sprawnością, współpracy z NGO (ROPS w Poznaniu).
--	--	--	--	--	--	--	---

							chronionego łączącej rehabilitację zawodową z rzeczywistą działalnością gospodarczą. SRWW powinna obejmować zapis o współfinansowaniu przez Samorząd Województwa rozbudowy istniejących ZAZ w subregionie pilskim i innych obszarach o podwyższonym ryzyku wykluczenia społecznego OzN. • Wsparcie dla sektora srebrnej gospodarki w związku ze szczególnymi potrzebami subregionu pilskiego wynikające z wyzwań demograficznych, • Realizacja działań z zakresu usług społecznych i aktywizacji osób z niepełnosprawnościami w formule partnerskiej – na bazie umów o współpracy między samorządami gminnymi, powiatowymi i organizacjami pozarządowymi, przez wspólne inwestycje i powierzanie zadań podmiotom posiadającym udokumentowane doświadczenie w świadczeniu usług społecznych i rehabilitacyjnych. Szczególnie istotne w subregionie pilskim, gdzie brak statusu miasta na prawach powiatu ogranicza dostęp Piły do części instrumentów wsparcia.	
58.			Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski		Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku	R 5 Wzmocnienie instytucjonalnego klimatu dla przedsiębiorczości – samorząd gospodarczy jako partner, przyciąganie inwestycji i asymetria mapy pomocy regionalnej Skuteczna polityka gospodarcza regionu wymaga działania na dwóch wzajemnie się wzmacniających płaszczyznach: budowania partnerstwa między samorządem a środowiskiem gospodarczym oraz aktywnego przyciągania inwestycji zewnętrznych. Samorząd Województwa Wielkopolskiego realizuje konsultacje aktualizacji SRWW poprzez Wielkopolską Radę Trzydziestu (WR30), w skład której wchodzi m.in. przedstawiciele izb gospodarczych reprezentujących subregiony oraz prezydenci miast subregionalnych. Doceniamy tę formułę jako przykład dobrej praktyki partycypacji. Jednocześnie Województwo Wielkopolskie jest objęte jednym z najniższych w Polsce poziomów intensywności regionalnej pomocy publicznej – 25% dla dużych przedsiębiorców zgodnie z obowiązującą mapą pomocy regionalnej 2022– 2027, podczas gdy sąsiednie województwa – kujawsko-pomorskie, zachodniopomorskie, lubuskie – objęte są poziomem 40%, a województwa Polski wschodniej nawet 50%. Oznacza to strukturalną	Oczekiwane zapisy w SRWW: • Formalne utrwalenie Wielkopolskiej Rady Trzydziestu (WR30) jako stałego organu konsultacyjno-monitoringowego SRWW – z zapisem w strategii o obowiązku cyklicznych spotkań i ściśle określonym mandatem: opiniowanie rocznych sprawozdań z realizacji SRWW, inicjowanie korekt dokumentów programowych i zgłaszanie postulatów do kolejnych aktualizacji. • Obowiązek konsultowania regionalnych programów operacyjnych i dokumentów strategicznych sektorowych z izbami gospodarczymi działającymi w danym subregionie.	Uwaga zostanie przekazana do dalszych rozstrzygnięć. Ogólne zapisy o których mowa w postulatach już istnieją w SRWW. Niemniej propozycja będzie wzięta pod uwagę w dalszej części prac. Z uwagi na przedmiot, uwaga zostanie przekazana koordynatorom programowania i wdrażania RIS. Jednocześnie proszę zwrócić uwagę, że Strategia ma charakter kierunkowy, a nie operacyjny. Uwagi z zakresu wdrażania zostaną przekazane

						asymetrię konkurencyjności w przyciąganiu inwestorów, szczególnie odczuwalną w Północnej Wielkopolsce, gdzie subregion pilski graniczy bezpośrednio z obszarami o wyższych intensywnościach wsparcia. Podobna asymetria dotyczy także subregionalnych pul środków w programach regionalnych – inne województwa wyodrębiają dedykowane alokacje dla słabszych subregionów w ramach własnych RPO, czego Wielkopolska dotychczas nie stosuje.	• Wsparcie dla budowania partnerstw publiczno-prywatnych (PPP) na poziomie subregionalnym, z izbami jako pośrednikami między administracją a sektorem prywatnym. • Zapis o wzmocnieniu instytucji otoczenia biznesu w subregionie pilskim (inkubatory, centra wsparcia biznesu, punkty informacji dla firm, wsparcie wdrażania innowacji, samorząd gospodarczy) jako elementu równoważenia dostępu do usług dla przedsiębiorców spoza Poznania. Konkretnym i priorytetowym elementem tego wzmocnienia powinno być utworzenie – jako instytucji partnerskiej Samorządu Województwa, izb gospodarczych, uczelni i lokalnych IOB – Centrum Kompetencji Cyfrowych i AI dla MŚP w Pile (wzorzec: niemieckie centra Mittelstand-Digital), świadczącego usługi diagnozy gotowości cyfrowej, doradztwa we wdrożeniach AI, mentoringu i demonstracji technologii. Centrum powinno obsługiwać firmy z wszystkich powiatów subregionu pilskiego z możliwością wizyt mobilnych konsultantów u beneficjentów. • Apel Samorządu Województwa Wielkopolskiego do Rady Ministrów o uwzględnienie w negocjacjach kolejnej mapy pomocy regionalnej (po 2027 r.) wewnętrznego zróżnicowania intensywności pomocy publicznej w obrębie województwa wielkopolskiego – w kierunku wyodrębnienia wyższego poziomu wsparcia dla obszarów peryferyjnych (subregion pilski i koniński), analogicznie do precedensu mazowieckiego (podregion siedlecki vs. Warszawa). Zmiana mapy leży w kompetencji rządu i Komisji Europejskiej; rolą Samorządu Województwa jest aktywne lobbowanie tego postulatu na forum Konwentu Marszałków i w dialogu z	koordynatorom programów operacyjnych (IZ FEW).
--	--	--	--	--	--	---	---	--

							Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej. • Do czasu ewentualnej zmiany mapy pomocy regionalnej – wpisanie do SRWW zobowiązania Samorządu Województwa do uruchomienia własnych regionalnych programów wyrównawczych dla najstabszych subregionów: dedykowanych subregionalnych alokacji w FEWielkopolska, preferencyjnych kryteriów oceny wniosków dla projektów z obszarów o najniższym PKB per capita oraz regionalnych instrumentów finansowych (pożyczki, poręczenia) o warunkach dostosowanych do możliwości podmiotów z terenów peryferyjnych. Wzorem może być model dolnośląski: dedykowane nabory subregionalne w ramach FEDolnośląskie dla subregionów wałbrzyskiego i jeleniogórskiego, z wyodrębnionymi pulami środków i operatorami subregionalnymi pełniącymi rolę Instytucji Pośredniczących. • Stworzenie regionalnego systemu przyciągania inwestycji – dedykowanej agencji lub jednostki Samorządu Województwa aktywnie promującej tereny inwestycyjne w Wielkopolsce, z zespołem obsługującym inwestorów w subregionie pilskim, wzorem analogicznych instytucji funkcjonujących w innych województwach (m.in. agencji rozwoju regionalnego w województwach kujawsko-pomorskim, zachodniopomorskim i lubuskim). • Priorytetowe uzbrojenie i promocja terenów inwestycyjnych w ośrodkach subregionalnych – dostęp do terenu z pełną infrastrukturą (energia – w tym OZE i magazyny, woda, kanalizacja, szerokopasmowy internet, drogi dojazdowe) jako warunek realnej gotowości inwestycyjnej, wsparcie dla tworzenia stref aktywności gospodarczej i parków przemysłowych	
--	--	--	--	--	--	--	--	--

							w miastach średnich Wielkopolski, ze szczególnym uwzględnieniem terenów rewitalizowanych. • Zobowiązanie w SRWW do wypracowania – we współpracy z izbami gospodarczymi i samorządami subregionalnymi – regionalnej strategii przyciągania inwestycji jako odrębnego dokumentu programowego, łączącego działania dostępne bezpośrednio dla regionu (dedykowane subregionalne pule środków, preferencyjne instrumenty finansowe, agencja inwestycyjna) z postulatami adresowanymi do rządu (zmiana mapy pomocy regionalnej po 2027 r.).	
59.			Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski		Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku	R 6: Wzmocnienie infrastruktury zdrowotnej – szpital kliniczny w Pile jako przedsięwzięcie regionalne Dostęp do specjalistycznych usług medycznych jest jednym z kluczowych czynników jakości życia i atrakcyjności osiedleńczej. Subregion pilski, jako obszar peryferyjny i pozbawiony szpitala klinicznego, wymaga strategicznej interwencji w obszarze ochrony zdrowia – zarówno przez wzmocnienie istniejącej infrastruktury, jak i realizację nowych, kluczowych inwestycji.	Oczekiwane zapisy w SRWW: • Wpisanie rozwoju szpitali klinicznych jako kierunku strategicznego SRWW w ramach celu dotyczącego jakości usług publicznych i spójności terytorialnej – z wyraźnym wskazaniem, że dostęp do specjalistycznej opieki medycznej na poziomie klinicznym nie może być przywilejem wyłącznie aglomeracji poznańskiej. • Uznanie Północnej Wielkopolski za obszar interwencji zdrowotnej w SRWW – z uwagi na niższą niż średnia wojewódzka dostępność do specjalistycznych usług medycznych, niekorzystną strukturę demograficzną (starzenie się społeczeństwa, depopulacja) oraz odległość od ośrodków klinicznych w Poznaniu. Obszar ten wymaga dedykowanej polityki zdrowotnej wspieranej środkami regionalnymi i krajowymi. • Wskazanie projektu szpitala klinicznego w Pile jako przedsięwzięcia regionalnego o znaczeniu strategicznym – ujętego w wykazie kluczowych inwestycji SRWW. Szpital kliniczny stanowiłby rdzeń systemu ochrony zdrowia subregionu pilskiego, zapewniając mieszkańcom Północnej Wielkopolski dostęp do leczenia specjalistycznego bez konieczności	Uwaga zostanie przekazana do dalszych rozstrzygnięć. Ogólne zapisy o których mowa w postulatach już istnieją w SRWW. Niemniej propozycje będą wzięte pod uwagę w dalszej części prac.

							dalekich przejazdów do Poznania, a także stworzyłby warunki do kształcenia kadr medycznych i prowadzenia badań klinicznych w regionie. • Powiązanie inwestycji w szpital kliniczny z rozwojem szkolnictwa wyższego w Pile (kierunki medyczne i pielęgniarstwo) jako element polityki zatrzymywania młodych ludzi w subregionie i budowania lokalnych zasobów kadr medycznych. • Objęcie projektów z zakresu ochrony zdrowia (w tym szpitala klinicznego w Pile) preferencjami w regionalnych instrumentach finansowych – analogicznie do rozwiązań stosowanych wobec obszarów transformacji energetycznej i miast średnich tracących funkcje.	
60.			Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski		Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku	R 7: Sprawna administracja i odbiurokratyzowanie – uproszczenie dystrybucji środków UE oraz procedur środowiskowych Nadmierna biurokracja i złożoność procedur administracyjnych są jednym z najczęściej wskazywanych przez przedsiębiorców Wielkopolski barier rozwoju działalności. Dotyczy to zarówno pozyskiwania i rozliczania środków europejskich, jak i uzyskiwania decyzji środowiskowych niezbędnych przy inwestycjach. SRWW powinna wyznaczyć konkretne standardy jakości obsługi administracyjnej i uproszczenia procedur jako cel polityki regionalnej – nie tylko deklaratorywnie, ale z mierzalnymi wskaźnikami realizacji	Oczekiwane zapisy w SRWW: • Wpisanie odbiurokratyzowania i upraszczania procedur administracyjnych jako celu strategicznego SRWW – z wyraźnym wskazaniem, że sprawność administracji samorządowej i regionalnej jest warunkiem konkurencyjności całego województwa, nie tylko jego funkcją obsługową. • Uproszczenie dystrybucji środków unijnych – wprowadzenie regionalnych standardów uproszczonych procedur aplikacyjnych i rozliczeniowych dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz NGO, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów działających poza aglomeracją poznańską, które często nie dysponują własnymi służbami obsługi projektów europejskich. • Uproszczenie i przyspieszenie procedur wydawania decyzji środowiskowych – jako bariera o szczególnym znaczeniu dla inwestycji w odnawialne źródła energii, infrastrukturę turystyczną (w tym na terenach nadwodnych i leśnych),	Propozycje będą wzięte pod uwagę w dalszej części prac. Proszę zwrócić uwagę, że Strategia ma charakter kierunkowy, a nie operacyjny. Uwagi z zakresu wdrażania zostaną przekazane koordynatorom programów operacyjnych (IZ FEW).

							budownictwo komunalne oraz inwestycje w infrastrukturę sportową i rehabilitacyjną. Postulujemy wpisanie maksymalnych terminów wydawania decyzji środowiskowych i budowlanych jako regionalnego standardu obsługi inwestorów oraz podjęcie działań wymuszających poprawę w tym zakresie. Wdrożenie regionalnego systemu wsparcia doradczego dla beneficjentów funduszy europejskich – w formie punktów informacyjno-doradczych działających również w subregionach (nie tylko w Poznaniu), prowadzonych w formie współpracy z lokalnymi IOB, z możliwością obsługi zdalnej i mobilnej wizyty doradcy w firmie lub organizacji.	
61.			Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski		Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku	R 8: Promowanie zasady local content jako podstawy patriotyzmu gospodarczego i budowania lokalnego klimatu przedsiębiorczości Struktura gospodarcza Wielkopolski opiera się w przeważającej mierze na małych i średnich przedsiębiorstwach o lokalnym kapitale i lokalnym zakorzenieniu. Zasada local content – preferowania lokalnych dostawców, kooperantów i pracowników przy realizacji inwestycji i zamówień – jest kluczowym narzędziem budowania trwałej przewagi konkurencyjnej tych firm, zatrzymywania kapitału w regionie oraz kształtowania tożsamości gospodarczej społeczności lokalnych. SRWW powinna uczynić z tego zasadę świadomej polityki regionalnej.	Oczekiwane zapisy w SRWW: - Wpisanie zasady local content jako jednego z filarów regionalnej polityki gospodarczej SRWW – rozumianej jako dążenie do maksymalizacji udziału lokalnych firm, dostawców i pracowników w realizacji inwestycji finansowanych ze środków publicznych (unijnych, krajowych i regionalnych) na terenie województwa. - Wprowadzenie do regionalnych programów wsparcia kryterium lokalnego zakorzenienia beneficjenta – premiowanie firm posiadających siedzibę, płacących podatki i zatrudniających pracowników w Wielkopolsce, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów z terenów poza aglomeracyjnych. - Zapis o promowaniu „patriotyzmu gospodarczego” jako elementu tożsamości regionalnej i polityki społecznej – kampanie informacyjne i edukacyjne zachęcające mieszkańców, instytucje publiczne i przedsiębiorstwa do preferowania lokalnych produktów, usług i dostawców. Analogiczne programy z powodzeniem funkcjonują w innych regionach europejskich	Uwaga uwzględniona. Propozycje (ogólne zapisy, nie operacyjne) będą odpowiednio dodane w SRWW na dalszym etapie prac.

							(m.in. Bawaria, Katalonia, Emilia-Romania) i przynoszą wymierne efekty w postaci wyższego współczynnika cyrkulacji kapitału w regionie. • Wsparcie dla regionalnych platform kooperacji i giełd kooperacyjnych tworzonych we współpracy z IOB – łączących dużych zamawiających (samorządy, szpitale, spółki komunalne, duże przedsiębiorstwa) z lokalnymi dostawcami i podwykonawcami. Narzędzie szczególnie istotne w kontekście struktury wielkościowej firm Wielkopolski, gdzie dominują mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. • Włączenie zasady local content do kryteriów oceny wniosków w regionalnych programach operacyjnych – jako kryterium dodatkowe (punktowane), pozostające w zgodzie z przepisami prawa zamówień publicznych i regulacjami unijnymi dotyczącymi pomocy publicznej.	
62.			Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski		Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku	R 9: Regionalny program adopcji sztucznej inteligencji i rozwoju kompetencji cyfrowych w mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach Adopcja AI i transformacja cyfrowa są dziś kluczowym wymiarem konkurencyjności firm, na równi z dostępem do infrastruktury i kapitału. SRP 2035 wskazuje transformację cyfrową jako priorytet horyzontalny, jednak RIS 2030 (przyjęta w 2020 r.) nie uwzględnia rewolucji generatywnej AI. Skala wyzwania jest dobrze udokumentowana: zaledwie 9,4% pracujących w Polsce ma wdrożone narzędzia generatywnej AI w miejscu pracy, a 44,5% firm deklaruje brak planów wdrożenia (NASK 2024). Jednocześnie Polska należy do grupy krajów UE najmniej aktywnych w inwestowaniu w szkolenia pracowników (26,1% firm wobec 54,9% średniej UE – PIE/Eurostat); pracownicy małych firm mają o 13,9 p.p. mniejsze szanse na szkolenie niż w dużych (PIAAC/OECD). W warunkach demograficznych subregionu pińskiego – kurczącego się rynku pracy i starzejącej się populacji – dwa te deficyty tworzą krytyczne ryzyko dla trwałości konkurencyjności lokalnych MŚP.	Oczekiwane zapisy w SRWW: • Wprowadzenie voucherów na adopcję AI i cyfryzację dla mikro- i małych firm (do 30–50 tys. zł) z uproszczoną procedurą aplikacyjną, obejmujących zakup usług doradczych, szkoleniowych i wdrożeniowych od certyfikowanych dostawców – także od lokalnych firm z subregionu. Wsparcie powinno być powiązane z działalnością Centrum Kompetencji Cyfrowych i AI (R5). • Wprowadzenie voucherów szkoleniowych dla pracowników MŚP (15–30 tys. zł/pracownika/rok) na podnoszenie kompetencji z zakresu: sztuczna inteligencja w pracy, kompetencje cyfrowe, automatyzacja procesów, zarządzanie zmianą. Uproszczona procedura rozliczenia dostosowana do możliwości administracyjnych mikrofirm. • Wpisanie sztucznej inteligencji jako wyróżnionej kluczowej technologii	Uwzględniona. Ogólne zapisy o których mowa w postulatach już istnieją w SRWW. Niemniej propozycje będą wzięte pod uwagę w dalszej części prac. Uwagi z zakresu wdrażania zostaną przekazane koordynatorom programów operacyjnych i RIS (DRG UMWW w Poznaniu).

							wspomagającej (KET) w zaktualizowanej RIS 2030 – z dedykowanymi mechanizmami wsparcia niezależnymi od kodu PKD beneficjenta. • Sieć regionalnych mentorów i brokerów innowacji działających lokalnie – finansowanych ze środków regionalnych w ramach pomocy de minimis, pełniących rolę pierwszego kontaktu między światem technologii a właścicielami MŚP. • Wprowadzenie voucherów szkoleniowych dla pracodawców MŚP (15–30 tys. zł/pracownika/rok) na szkolenia z zakresu: sztuczna inteligencja w pracy, kompetencje cyfrowe, automatyzacja procesów, zarządzanie zmianą, zarządzanie zespołem hybrydowym. • Subregionalne programy reskillingu i upskillingu realizowane w partnerstwie z Akademią Nauk Stosowanych im. Staszica w Pile, szkołami zawodowymi i izbami gospodarczymi – w formie krótkich, praktycznych modułów dostosowanych do realiów MŚP. • Dedykowane wsparcie podnoszenia kompetencji menedżerskich właścicieli i kadry zarządzającej mikro- i małych firm – programy mentorskie, akademie menedżerskie i peer learning na poziomie subregionu. • Powiązanie programów kompetencyjnych z rekomendacją R4 (aktywizacja OzN) – kompetencje cyfrowe i AI jako szczególna szansa dla osób z ograniczeniami fizycznymi, umożliwiającą pracę zdalną i aktywizację zawodową.	
63.			Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski		Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z	Postulaty proceduralne Oprócz rekomendacji merytorycznych, Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski zgłasza następujące postulaty dotyczące samego procesu aktualizacji SRWW: ▪ Z uznaniem przyjmujemy zapewnienie przez Samorząd Województwa organizacji warsztatu konsultacyjnego w subregionie pilskim w ramach		Uwaga częściowo uwzględniona. Kwestie organizacyjne dotyczące konsultacji będą rozstrzygane w następnym etapie.

					perspektywą do 2035 roku	procesu aktualizacji SRWW. Postulujemy, aby warsztat ten miał charakter otwarty i partycypacyjny – z udziałem nie tylko samorządowców, lecz także organizacji gospodarczych, NGO, instytucji otoczenia biznesu i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego subregionu – oraz aby wnioski z jego przebiegu zostały formalnie przekazane Zespołowi Roboczemu SRWW i uwzględnione w raporcie z konsultacji. ▪ Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski potwierdza gotowość aktywnego uczestnictwa w pracach Wielkopolskiej Rady Trzydziestu na etapie aktualizacji SRWW. Postulujemy, aby mandat izb subregionalnych w WR30 obejmował nie tylko udział w posiedzeniach plenarnych, lecz również możliwość składania pisemnych uwag do projektów dokumentów na każdym etapie prac z prawem do uzyskania pisemnej odpowiedzi na zgłoszone postulaty. ▪ Udostępnienie roboczych wersji założeń i projektu SRWW do konsultacji z odpowiednim wyprzedzeniem (minimum 21 dni na zgłaszanie uwag). ▪ Włączenie do procesu diagnostycznego wniosków z Raportu o stanie województwa wielkopolskiego za 2023 r. ze szczególnym uwzględnieniem danych na poziomie subregionalnym i powiatowym. ▪ Zapewnienie, że przyjęte wskaźniki monitorowania realizacji SRWW obejmą wskaźniki specyficzne dla obszarów peryferyjnych (nie tylko dla województwa jako całości lub dla aglomeracji poznańskiej).		
64.			Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski		Założenia aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku	Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski wyraża gotowość do aktywnego udziału w procesie aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku. Przedłożone rekomendacje wynikają z diagnoz własnych środowiska gospodarczego subregionu pilskiego oraz są ściśle zakorzenione w priorytetach Strategii Rozwoju Polski do 2035 r. Rekomendacja R9 uzupełnia stanowisko o obszar adopcji sztucznej inteligencji, cyfryzacji i kompetencji przyszłości w MŚP – kluczowy dla konkurencyjności subregionu w perspektywie 2030–2035, a niewystarczająco zaadresowany w obecnych dokumentach regionalnych. Kluczowe przesłanie niniejszego stanowiska jest następujące: SRP 2035 nadała Pile status jednego z 50 kluczowych ośrodków subregionalnych w Polsce – SRWW ma obowiązek ten status operacjonalizować i finansować. Północna Wielkopolska posiada jednocześnie realne potencjały endogeniczne – logistyczne, turystyczne, rehabilitacyjne, gospodarcze i cyfrowe – które przy odpowiednim wsparciu strategicznym mogą stać się podstawą trwałego, zrównoważonego	kluczowe rekomendacje Izby – podsumowanie R1: Uzupełnienie SRWW o nowe obligatoryjne elementy wymagane przez SRP 2035 (OSI, model przestrzenny, diagnoza klimatyczna) + turystyka jako filar gospodarczy subregionu + powiązanie cyberbezpieczeństwa z ekosystemem cyfrowym MŚP. R2: Wzmocnienie i rozszerzenie instrumentów wsparcia POF na cały subregion pilski – wykraczając poza wąski ZIT MOF (powiaty złotowski, czarnkowsko-trzcieński, chodzieski, wągrowiecki). R3: Jakość i trwałość połączeń kolejowych Piła–Poznań, regionalne wsparcie Centrum Przesiadkowego, modernizacja LK 18 Piła–Bydgoszcz i LK 405/404 Piła–Białogard, przyspieszenie S10/S11, integracja taryfowa.	Uwagi rozpatrzone j.w.

						rozwoju tego obszaru. Brak przełożenia krajowego statusu Piły na konkretne instrumenty w SRWW będzie oznaczał de facto sprzeczność z dokumentem nadrzędnym i zgodę na kontynuację procesu peryferyzacji i wyludniania. Konkurencyjność subregionu w perspektywie 2035 r. w istotnym stopniu zależeć będzie od tego, czy uda się zmniejszyć dystans cyfrowy mikro-, małych i średnich firm wobec firm aglomeracyjnych. Wielkopolska ma potencjał, by stać się pierwszym regionem w Polsce, który systemowo zaadresuje lukę kompetencyjną MŚP w obszarze sztucznej inteligencji i cyfryzacji – i taką ambicję powinna wyrazić w SRWW.	R4: Regionalny program aktywizacji OzN – zatrudnienie wspomagane (ZAZ, agencja zatrudnienia), mieszkania wspomagane, rehabilitacja przez sport. R5: Wzmocnienie instytucjonalnego klimatu dla przedsiębiorczości – partnerstwo WR30, agencja inwestycyjna, Centrum Kompetencji Cyfrowych i AI dla MŚP (jako element IOB), asymetria mapy pomocy regionalnej (25% Wielkopolska vs. 40% województwa sąsiednie). R6: Szpital kliniczny w Pile jako przedsięwzięcie regionalne – Północna Wielkopolska obszarem interwencji zdrowotnej. R7: Odbiurokratyzowanie – uproszczenie dystrybucji środków UE i procedur środowiskowych. R8: Zasada local content jako filar regionalnego patriotyzmu gospodarczego. R9: Regionalny program adopcji AI i kompetencji cyfrowych w MŚP – vouchery na adopcję AI, vouchery szkoleniowe dla pracowników, programy reskillingu i upskillingu, peer learning dla właścicieli MŚP; powiązanie z aktywizacją OzN przez pracę zdalną.	
65.			Ogólnopolski Operator Oświaty	Poznań	Założenia aktualizowanej SRWW 2035 Rozdz. 3, s. 6-7 (Kapitał ludzki) Rozdz. 4, s. 14 (Wizja – dobry poziom życia)	W dokumencie brakuje odniesienia do stanu technicznego, doposażenia i adaptacji placówek oświatowych na poziomie edukacji przedszkolnej i podstawowej. Diagnoza koncentruje się wyłącznie na szkolnictwie zawodowym i wyższym w kontekście rynku pracy, pomijając bazę materialną edukacji na wcześniejszych etapach kształcenia. Tymczasem wiele przedszkoli i szkół w Wielkopolsce – szczególnie na terenach wiejskich i w mniejszych miastach – wymaga remontów, wymiany wyposażenia dydaktycznego, modernizacji zaplecza sportowego czy dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Proponujemy: a) uzupełnienie diagnozy o dane dotyczące stanu budynków szkolnych, wyposażenia sal lekcyjnych i dostępności architektonicznej placówek – w podziale na miasto/wieś i podregiony, b) wprowadzenie w ramach celów operacyjnych kierunku działań obejmującego modernizację, remonty i doposażenie placówek	Stan budynków i wyposażenie szkół bezpośrednio wpływają na jakość nauczania oraz na to, czy rodziny decydują się zamieszkiwać na danym terenie. Przy malejącej liczbie urodzeń (spadek o 31% od 2014 r. wg Diagnozy) równy dostęp do dobrze wyposażonych placówek jest kluczowy dla zmniejszania różnic między centrami miast a terenami wiejskimi – co sama Strategia wskazuje jako jedno z głównych wyzwań. Spójne z wizją „Wielkopolski zapewniającej dobry poziom życia mieszkańcom”. Temat ten jest również istotny z punktu widzenia przyszłej absorpcji środków na infrastrukturę edukacyjną.	Uwzględniona. Zapisy o których mowa w postulatach o wspieraniu poprawy jakości edukacji na wszystkich jej etapach już istnieją w SRWW. Niemniej propozycje będą wzięte pod uwagę w dalszej części prac . Ponadto z uwagi na przedmiot, uwaga zostanie przekazana koordynatorom programów regionalnych w zakresie edukacji (DE UMWW w Poznaniu).

						edukacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem terenów, gdzie dostęp do usług publicznych jest ograniczony. Podsumowując: postulujemy, aby Strategia objęła diagnozą i działaniami również stan bazy materialnej przedszkoli i szkół, a nie tylko szkolnictwo zawodowe i wyższe.		
66.			Ogólnopolski Operator Oświaty	Poznań	Założenia aktualizowanej SRWW 2035 Rozdz. 4, s. 17 (Rozwój inkluzyjny); Rozdz. 3, s. 8 (Kapitał społeczny)	Dokument całkowicie pomija problematykę specjalnych potrzeb edukacyjnych (SPE) – czyli wsparcia dzieci z niepełnosprawnościami, ze spektrum autyzmu, z trudnościami w uczeniu się czy z zaburzeniami rozwojowymi. Brak wzmianki o edukacji włączającej, która jest priorytetem zarówno Ministerstwa Edukacji Narodowej, jak i polityki spójności UE. Nie pojawia się również kwestia dostosowania budynków szkolnych do standardów dostępności (Ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, Europejski Akt Dostępności). Proponujemy: a) uzupełnienie diagnozy o dane dotyczące liczby dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego oraz opiniami poradni psychologiczno-pedagogicznych w regionie, b) wprowadzenie kierunku działań dotyczącego wsparcia edukacji włączającej i dostępności architektonicznej placówek oświatowych, c) wpisanie wsparcia dzieci z SPE jako konkretnego przykładu realizacji zasady horyzontalnej „Rozwój inkluzyjny” – tak, aby zasada ta nie pozostawała ogólnikowa, lecz miała wyraźne przełożenie na działania w obszarze edukacji. Podsumowując: postulujemy, aby dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i dostępność placówek oświatowych zostały wprost uwzględnione w Strategii – zarówno w diagnozie, jak i w celach oraz zasadach horyzontalnych.	Zasada „Rozwój inkluzyjny” deklaruje „równość szans edukacji” i „przeciwdziałanie wykluczeniu”, ale bez wskazania konkretnych grup (np. dzieci z SPE) pozostaje ogólnym hasłem. W skali kraju liczba orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego wzrosła o ponad 40% w ciągu ostatniej dekady – to zjawisko dotyczy również Wielkopolski. Pominięcie tego tematu w strategii regionalnej oznacza brak podstaw do ubiegania się o środki na edukację włączającą i usuwanie barier architektonicznych w szkołach. Warto dodać, że dostosowanie placówek do potrzeb dzieci z SPE służy jednocześnie poprawie dostępności dla wszystkich użytkowników (rodziców, seniorów, osób z niepełnosprawnością).	Uwzględniona. Ogólne zapisy o których mowa w postulatach już istnieją w SRWW. Niemniej propozycje uzupełnienia zapisów o edukację włączającą i dzieci z SPE będą wzięte pod uwagę w dalszej części prac. Ponadto z uwagi na przedmiot, uwaga zostanie przekazana koordynatorom programów regionalnych w zakresie edukacji oraz wsparcia osób z ograniczoną sprawnością (ROPS w Poznaniu).
67.			Ogólnopolski Operator Oświaty	Poznań	Założenia aktualizowanej SRWW 2035 Rozdz. 3, s. 6–7 (starzenie się); Rozdz. 4, s. 14 (srebrna gospodarka)	Strategia trafnie diagnozuje starzenie się społeczeństwa i wspomina o „srebrnej gospodarce”, jednak nacisk położono głównie na opiekę długoterminową i usługi społeczne. Brakuje wyraźnego odniesienia do aktywizacji społecznej seniorów, którzy są w pełni sprawni i samodzielni, oraz do tworzenia miejsc, w których mogą aktywnie spędzać czas wolny. Proponujemy uzupełnienie celów operacyjnych o kierunek działań obejmujący tworzenie i rozwijanie: Klubów Seniora, Centrów Aktywności Lokalnej/Centrów Usług Społecznych, świetlic	Utrzymanie aktywności społecznej sprawnych seniorów to najskuteczniejszy sposób zapobiegania ich późniejszej izolacji i potrzebie kosztownej opieki instytucjonalnej – aktywny senior dłużej zachowuje samodzielność i zdrowie, co odciąża system pomocy społecznej i opieki zdrowotnej. Diagnoza wskazuje, że seniorzy (60+) stanowią już 24,9% populacji Wielkopolski, a wizja Strategii mówi o „aktywności społecznej i kulturalnej osób starszych” – brak jednak	Uwzględniona. Kierunek „Rozwój srebrnej gospodarki” już istnieją w SRWW. Niemniej propozycje uzupełnienia zapisów będą wzięte pod uwagę w dalszej części prac.

						środowiskowych pełniących funkcje aktywizujące (nie opiekuńcze), przestrzeni do zajęć rekreacyjnych, kulturalnych, sportowych i edukacyjnych dla osób starszych – ze szczególnym uwzględnieniem mniejszych miast i obszarów wiejskich, gdzie dostęp do tego typu miejsc jest wyraźnie ograniczony lub nie istnieje. Podsumowując: postulujemy, aby Strategia obok opieki długoterminowej równoważnie uwzględniła tworzenie miejsc aktywności społecznej dla sprawnych seniorów – szczególnie poza dużymi ośrodkami miejskimi.	przełożenia tego hasła na konkretne działania. Tworzenie miejsc aktywności seniorów (Kluby Seniora, uniwersytety trzeciego wieku, grupy wolontariatu senioralnego) jest priorytetem krajowej polityki senioralnej i ważnym kierunkiem finansowania z EFS+. Na terenach wiejskich i w mniejszych miastach Wielkopolski dostęp do takich miejsc jest znikomy, co pogłębia różnice terytorialne opisywane w samej Diagnozie.	Ponadto z uwagi na przedmiot, uwaga zostanie przekazana koordynatorom programów regionalnych w zakresie wsparcia osób starszych (ROPS w Poznaniu).
68.			Ogólnopolski Operator Oświaty	Poznań	Założenia aktualizowanej SRWW 2035 Rozdz. 3, s. 6–8 (wnioski); Rozdz. 4, s. 15–17 (model funkcjonalny)	Proponujemy uwzględnienie w diagnozie oraz w celach Strategii tematu działań międzypokoleniowych – czyli projektów łączących aktywizację seniorów ze wsparciem edukacji dzieci i młodzieży. Przykładowo: wolontariat międzypokoleniowy (seniorzy jako mentorzy, pomocnicy w świetlicach szkolnych), wspólne przestrzenie aktywności społecznej dla różnych grup wiekowych, programy łączące Kluby Seniora z placówkami oświatowymi. Takie podejście jest spójne z modelem funkcjonalnym Strategii, który kładzie nacisk na „powiązania międzysektorowe” i szukanie synergii – jednocześnie odpowiada na dwa diagnozowane wyzwania: malejącą liczbę dzieci i rosnący odsetek seniorów. Podsumowując: postulujemy, aby Strategia wskazywała działania międzypokoleniowe jako sposób na jednoczesne wykorzystanie potencjału seniorów i wzmocnienie wsparcia edukacyjnego dzieci i młodzieży.	Model funkcjonalny Strategii podkreśla wagę „wzajemnie korzystnych relacji w układzie sfer społecznych” – połączenie polityki senioralnej z edukacyjną jest tego naturalnym przykładem. Działania międzypokoleniowe wzmacniają więzi społeczne i budują kapitał społeczny, który Strategia uznaje za kluczowy. Jednocześnie pozwalają efektywniej wykorzystywać istniejącą infrastrukturę (np. szkoły, domy kultury) – zamiast budować odrębne obiekty dla każdej grupy wiekowej. Tego typu projekty są zgodne z priorytetami FEW 2021-2027 oraz z założeniami przyszłej perspektywy unijnej 2028-2034, która kładzie nacisk na odporność społeczną i efektywność wydatkowania środków.	Uwzględniona. Zapisy dotyczące budowania kapitału społecznego i kulturowego już istnieją w SRWW. Niemniej propozycje uzupełnienia zapisów będą wzięte pod uwagę w dalszej części prac. Ponadto z uwagi na przedmiot, uwaga zostanie przekazana koordynatorom programów regionalnych w zakresie wsparcia osób starszych (ROPS w Poznaniu).
69.			Wielkopolska Rada Działalności Pożytku Publicznego	Poznań	Założenia aktualizowanej SRWW 2035	Wielkopolska Rada Działalności Pożytku Publicznego pozytywnie ocenia uwzględnienie w dokumentach strategicznych województwa wielkopolskiego zagadnień związanych z budowaniem odporności społecznej, wzmacnianiem kapitału społecznego, rozwojem współpracy lokalnej oraz rolą społeczeństwa obywatelskiego w rozwoju regionu. Rada z uznaniem odnotowuje, że zarówno w „Diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej województwa wielkopolskiego 2026”, jak i w „Założeniach aktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, z perspektywą do 2035 roku”, podkreślono znaczenie: • świadomego i zaangażowanego społeczeństwa, • kultury dialogu, współpracy i współodpowiedzialności, • wzmocnienia partycypacji społecznej,	Rada pozytywnie ocenia: 1) Uznanie odporności regionu za jeden z kluczowych paradygmatów rozwoju Wielkopolski, obejmujący również wymiar społeczny i instytucjonalny. Dokument wskazuje, że odporność regionu opiera się m.in. na „świadomym i zaangażowanym społeczeństwie”, kulturze dialogu, współpracy i współodpowiedzialności. 2) Wskazanie potrzeby wzmocnienia partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej oraz stymulowania wzrostu zaufania społecznego jako istotnych elementów integracji społecznej i wzmocnienia tożsamości regionalnej.	Uwagi w formie komentarza. Brak wskazania postulowanej zmiany w zapisach.

						• budowania odporności regionu na kryzysy i zagrożenia, • rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej, • aktywizacji społeczności lokalnych oraz współdziałania na rzecz regionu.	3) Dostrzeżenie rosnącej roli trzeciego sektora jako systemowego partnera w dostarczaniu wyspecjalizowanych usług społecznych. 4) Uwzględnienie znaczenia samoorganizacji, samorządności oraz regionalnej wspólnotowości jako ważnych elementów tożsamości Wielkopolski. 5) Uwzględnienie potrzeby wzmacniania zdolności adaptacyjnych regionu, gotowości cywilnej oraz odporności społecznej wobec kryzysów klimatycznych, społecznych, gospodarczych i geopolitycznych, przy jednoczesnym podkreśleniu znaczenia współpracy, dialogu i zaangażowania obywatelskiego.	
70.			Wielkopolska Rada Działalności Pożytku Publicznego	Poznań	Założenia aktualizowanej SRWW 2035	Uwzględnienie infrastruktury społeczeństwa obywatelskiego jako elementu odporności regionu a) rozwój sieci centrów wsparcia organizacji pozarządowych w subregionach i powiatach, b) zapewnienie równomiernego terytorialnie dostępu do wsparcia doradczego, animacyjnego i szkoleniowego dla organizacji społecznych, c) uwzględnienie potrzeby utworzenia i rozwoju infrastruktury wspierającej organizacje społeczne również w subregionie poznańskim, d) rozwijanie lokalnych hubów aktywności obywatelskiej i współpracy międzysektorowej.	Rada podkreśla, że infrastruktura społeczeństwa obywatelskiego stanowi istotny element odporności społecznej i zdolności wspólnot lokalnych do reagowania w sytuacjach kryzysowych.	Uwzględniona. Strategia promuje ogólny rozwój usług społecznych. Zapisy dotyczące wspierania aktywności obywatelskiej znajdują się już w SRWW. Niemniej propozycje uzupełnienia zapisów będą wzięte pod uwagę na dalszym etapie prac. Ponadto z uwagi na przedmiot, uwaga zostanie przekazana koordynatorom programów regionalnych w zakresie współpracy z NGO (DO UMWW w Poznaniu).
71.			Wielkopolska Rada Działalności Pożytku Publicznego	Poznań	Założenia aktualizowanej SRWW 2035	Wzmocnienie systemowych instrumentów współpracy i finansowania społeczeństwa obywatelskiego. Rada rekomenduje rozwijanie trwałych i stabilnych mechanizmów wspierania społeczeństwa obywatelskiego, umożliwiających długofalowe budowanie odporności społecznej	Rada wskazuje, że doświadczenia ostatnich lat, w tym kryzysów humanitarnych, klimatycznych i społecznych, pokazują	Uwzględniona. Należy podkreślić, że strategia wyznacza kierunek

					regionu, rozwój aktywności obywatelskiej oraz zdolności wspólnot lokalnych do reagowania w sytuacjach kryzysowych. W szczególności Rada rekomenduje: a) rozwijanie wieloletnich mechanizmów współpracy i finansowania organizacji społecznych, b) wspieranie trwałych efektów społecznych i stabilności funkcjonowania organizacji, c) utworzenie regionalnego funduszu wspierania inicjatyw obywatelskich i organizacji społecznych, w tym funduszu szybkiego reagowania kryzysowego, d) rozwinięcie mechanizmów mikrograntowych i regrantingowych umożliwiających docieranie ze wsparciem do mikroorganizacji i grup inicjatywnych, e) rozwój instrumentów wspierających zapewnianie wkładów własnych organizacji pozarządowych do projektów krajowych i międzynarodowych, f) uznanie kosztów rozwoju potencjału organizacyjnego i kompetencyjnego NGO za istotny element polityki rozwoju regionu, g) wspieranie profesjonalizacji kadr społeczeństwa obywatelskiego, superwizji oraz rozwoju lokalnego przywództwa, h) rozwój rozwiązań umożliwiających szybkie uruchamianie pomocy społecznościowej w sytuacjach kryzysowych.	kluczową rolę lokalnych organizacji społecznych, funduszy lokalnych oraz mechanizmów współpracy obywatelskiej w szybkim reagowaniu na potrzeby mieszkańców i mieszkańek. W ocenie Rady budowanie odporności społecznej regionu wymaga stabilnych, długofalowych i partnerskich mechanizmów współpracy z organizacjami społecznymi oraz inwestowania w trwałe potencjał społeczeństwa obywatelskiego.	„wzmacniania instrumentów programowych”, a konkretne mechanizmy finansowe są domeną dokumentów wdrożeniowych. Niemniej propozycje będą wzięte pod uwagę w dalszych pracach SRWW, szczególnie przy programowaniu celu dot. odporności społecznej. Z uwagi na przedmiot, uwaga zostanie przekazana koordynatorom programów regionalnych w zakresie współpracy z NGO (DO UMWW w Poznaniu).
72.			Wielkopolska Rada Działalności Pożytku Publicznego	Poznań	Założenia aktualizowanej SRWW 2035 Rozszerzenie diagnozy o wskaźniki społeczeństwa obywatelskiego i aktywności społecznej np. a) liczby aktywnych organizacji pozarządowych, b) liczby inicjatyw oddolnych, c) liczby zbiórek publicznych, d) poziomu wolontariatu, z podziałem na kobiety, mężczyzn e) liczby partnerstw lokalnych i międzysektorowych,	Zdaniem Rady wskaźniki te powinny być traktowane jako istotny miernik odporności społecznej i jakości rozwoju regionalnego.	Uwzględniona. Należy wyjaśnić, że diagnoza ma prowadzić do sformułowania wniosków które przekładają się na kierunki działań. Takie kierunki zostały przez Państwa już zaproponowane wyżej. Jeżeli chodzi o monitorowanie SRWW – będzie ona

						f) poziomu uczestnictwa mieszkańców i mieszkank w konsultacjach społecznych, g) dostępności infrastruktury wspierającej NGO, w tym liczby udzielonych porad, dostępności w przeliczeniu na godziny dyżurów, h) poziomu zaufania społecznego (np. w oparciu o badania społeczne).		przedmiotem prac na dalszym etapie. Ponadto, z uwagi na przedmiot, uwaga zostanie przekazana koordynatorom programów regionalnych w zakresie współpracy z NGO (DO UMWW w Poznaniu).
73.			Wielkopolska Rada Działalności Pożytku Publicznego	Poznań	Założenia aktualizowanej SRWW 2035	Wzmocnienie roli społeczeństwa obywatelskiego w budowaniu odporności społecznej i gotowości cywilnej. Rada rekomenduje, aby Strategia wyraźniej wskazywała rolę: a) centrów organizacji społecznych, które mogą pełnić rolę <i>dual use</i> w sytuacji kryzysowej, b) organizacji społecznych i ich związków, c) wolontariatu, d) lokalnych sieci współpracy, e) inicjatyw sąsiedzkich, f) ekonomii społecznej, g) edukacji obywatelskiej w budowaniu odporności wspólnot lokalnych i zdolności do reagowania na sytuacje kryzysowe.	Rada podkreśla, że odporność regionu nie może być rozumiana wyłącznie w wymiarze infrastrukturalnym lub instytucjonalnym, lecz wymaga także wzmocnienia relacji społecznych, samoorganizacji mieszkańców i mieszanek oraz trwałego rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.	Uwzględniona. Postulaty zostaną uwzględnione na dalszym etapie prac w części kierunkowej SRWW.
74.			Wielkopolska Rada Działalności Pożytku Publicznego	Poznań	Założenia aktualizowanej SRWW 2035	Wzmocnienie roli organizacji społecznych w rozwoju terytorialnym i przeciwdziałaniu marginalizacji obszarów peryferyjnych. Rada rekomenduje, aby w terytorialnym wymiarze Strategii wyraźniej uwzględnić rolę: a) lokalnych organizacji, b) kół gospodyń wiejskich, c) lokalnych grup działania, d) ochotniczych straży pożarnych,	W ocenie Rady organizacje społeczne pełnią funkcję lokalnych centrów integracji terytorialnej i współpracy społecznej, szczególnie na obszarach o ograniczonym dostępie do usług publicznych i infrastruktury społecznej.	Uwzględniona. Postulaty zostaną uwzględnione na dalszym etapie prac w części kierunkowej SRWW.

						e) organizacji sąsiedzkich i nieformalnych inicjatyw obywatelskich jako podmiotów przeciwdziałających degradacji społecznej, osłabieniu więzi lokalnych oraz marginalizacji obszarów wiejskich i małych miast.		
75.			Wielkopolska Rada Działalności Pożytku Publicznego	Poznań	Założenia aktualizowanej SRWW 2035	Wzmocnienie potencjału liderów i liderów społeczeństwa obywatelskiego oraz przeciwdziałanie wypaleniu obywatelskiemu, w tym działania służące: a. wzmocnieniu kompetencji liderów i liderów organizacji pozarządowych, b. rozwojowi lokalnego przywództwa obywatelskiego, c. wspieraniu sukcesji i międzypokoleniowej wymiany doświadczeń w organizacjach społecznych, d. przeciwdziałaniu wypaleniu społecznemu i aktywistycznemu, e. zapewnianiu warunków do długofalowego i stabilnego funkcjonowania osób zaangażowanych w działalność społeczną i rzeczniczą.	W ocenie Rady budowanie odporności regionu powinno obejmować również tworzenie warunków sprzyjających dobrostanowi osób zaangażowanych społecznie, wzmocnieniu ich kompetencji, bezpieczeństwa oraz trwałości lokalnego przywództwa obywatelskiego.	Uwzględniona. Proszę zwrócić uwagę, że Strategia ma charakter kierunkowy, a nie operacyjny. Niemniej aspekt odporności regionu przez wsparcie liderów i liderów społeczeństwa obywatelskiego zostanie wzięty pod uwagę w dalszej części prac nad SRWW. Ponadto z uwagi na przedmiot, uwaga zostanie przekazana koordynatorom programów regionalnych w zakresie współpracy z NGO (DO UMWW w Poznaniu).
76.			Wielkopolska Rada Działalności Pożytku Publicznego	Poznań	Założenia aktualizowanej SRWW 2035	-	Przedstawione dokumenty strategiczne trafnie identyfikują nowe wyzwania rozwojowe związane z odpornością regionu, zmianami demograficznymi, kryzysami klimatycznymi oraz koniecznością wzmocnienia współpracy i zaangażowania społecznego. Szczególnie istotne jest dostrzeżenie znaczenia świadomego i zaangażowanego społeczeństwa, kultury dialogu i współodpowiedzialności oraz aktywności obywatelskiej jako elementów odporności regionu. Pozytywnie należy ocenić również dostrzeżenie rosnącej roli trzeciego sektora jako partnera systemowego w realizacji usług społecznych oraz podkreślenie znaczenia samoorganizacji i samorządności jako elementów tożsamości Wielkopolski. Jednocześnie dokumenty wymagają dalszego rozwinięcia w zakresie systemowego podejścia do wzmocnienia społeczeństwa	Odniesienie znajduje się w postulatach przedstawionych wyżej.

							obywatelskiego, infrastruktury wspierającej organizacje społeczne oraz trwałych mechanizmów finansowania aktywności obywatelskiej i inicjatyw oddolnych. Rada zwraca również uwagę na konieczność większego dostrzeżenia roli liderów i liderów organizacji społecznych jako osób współtworzących odporność społeczną regionu. To właśnie organizacje obywatelskie oraz osoby zaangażowane społecznie wielokrotnie stanowiły pierwszą linię wsparcia w sytuacjach kryzysowych, organizując pomoc humanitarną, działania sąsiedzkie, wsparcie osób starszych, uchodźców, osób w kryzysach zdrowotnych i społecznych, a także wsparcie bezpośrednie dla zwierząt, w tym domowych i gospodarskich. Jednocześnie narastającym problemem staje się wypalenie aktywistyczne i przeciążenie osób zaangażowanych społecznie. W ocenie Rady Strategia powinna uwzględniać również działania służące wzmocnieniu lokalnego przywództwa obywatelskiego, dobrostanu osób działających społecznie oraz trwałości społeczeństwa obywatelskiego w regionie. W ocenie Rady budowanie odporności regionu wymaga nie tylko inwestycji infrastrukturalnych i instytucjonalnych, ale również wzmocnienia lokalnych wspólnot, relacji społecznych, zdolności do samoorganizacji oraz aktywnego udziału mieszkańców i mieszkanki w życiu publicznym.	
--	--	--	--	--	--	--	---	--